

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200762

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮಾಂದಳಿರು.

ಆ ಚಾ ಯ್

ಎಂ. ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ
ಮುನ್ನುಡಿಯೊಡನೆ

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಿದೆ.

ಭಾರತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂದಿರ
ಅವೆನ್ಯೂ ರೋಡು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

ಬೆಲೆ: ಹನ್ನೆರಡಾಣ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರನ್ನು ನಾನು ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ಆಗ ಅವರ ಸೌಶೀಲ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಕುಶಲತೆ ಇವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿತಿದ್ದೆನೇ ಹೊರತು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ಅವರು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ರಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಇತರರಿಗೂ ಓದಿಹೇಳಿ, ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇ. ಅಂಥ ಸಂತೋಷವೇ ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಗೀತೆಗಳ ಭಾಷೆ, ಛಂದಸ್ಸು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯವು ನನಗೆ ಸಾಲದಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಭಾವ ಗೌರವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಕಾವ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದೂ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಕವಾಗದೇ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆಯಾಗಿ ಏಕರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಗುಣಿಭಾವವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ 'ಇದು ಇಂಥದು', 'ಇದು ಇಂಥದಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕವಿತೆ ಯಾದರೋ ವಿಚಿತ್ರರೂಪವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಹ್ಯವಲ್ಲದೆ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಸತ್ಕವಿತೆಗೆ 'ಶ್ಲೋಕಃ ಸ ಏವ ಸುಭಗಃ ಚಿತ್ತಂ ಸಕ್ತಂ ಹಿ ಯತ್ರ

ರಸಿಕಸ್ಥ' ಎಂಬಂತೆ ಸಹೃದಯರ ಅನುಭವವೊಂದೇ ಸರಿಯಾದ ಸೂಚಕವಾಗಿರುವುದು. ಲಕ್ಷಣಾಂತರಗಳು ಅದರ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸುವವೆಂದು ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಸತ್ಯವಿತ್ತಿಗೆ ಸಹೃದಯಾನುಭವವೊಂದೇ ಹೇಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಕವು—ಎಂದರೆ ಅದರ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು—ಕವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವೊಂದೇ. ಆ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕವಿಯು ಮತ್ತಾವ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಸವನ್ನು ಕೂಡ ರಸಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನು.

ಇಂಥ ಕವಿತೆಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಪ್ರಕೃತಿ; ಎರಡನೆಯದು ಪ್ರಕೃತಿ ಮಧ್ಯಗತನಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವ ಮಾನವ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆದರಾತಿಶಯವು ಕಂಡುಬರುವುದು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾನವನ ಬಾಳಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದು ನುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹೆಚ್ಚು; ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕವನದಲ್ಲಿ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಮ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ಸಹಜವಾಗಿರುವುದು. ಈ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಗಳ ಕರ್ತರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮೂರನೆಯದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರನ್ನಾಗಿ ಗಣಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಇವರು ಮರೆಯಲಾಗದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಇವರು ಜಡ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಹ ಸಜೀತನವನ್ನಾಗಿ ಉತ್ತೇಕ್ಷಿಸಿ ಎರಡರ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ಏಕೀಕರಿಸಿ ಬರೆಯುವರು. ಇದರಿಂದ ಇವರ ಗೀತೆಗಳನ್ನೊದುವವರಿಗೆ ಜೇತನಾ ಜೇತನವೆಂಬ ಬಳಕೆಯ ಭೇದಭಾವನೆಯು, ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ ಬಲದಿಂದಾಗುವಂತೆ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ವಿಗಲಿತವಾಗುವುದು. ಈ

ವಿಧವಾದ ಜೋಡಣೆಯ ನಿವುಣತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಗೀತೆಗಳ ಹಾರದ ಮಧ್ಯಮಣಿಯಾದ 'ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮಂದಳಿರು' ಎಂಬ ಪದ್ಯಬಂಧವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಶೀತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಿಂದ ಕಂದಿ ಕುಂದಿಹೋದ ವನದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಿನ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ತಾನೂ ತುತ್ತಾಗಿ ನಂದಿಹೋದರೂ ಭಾವಿಯಾದ ವಸಂತ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರನ್ನೂ, ದುಷ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನೆಣಿಸದೆ ಲೋಕಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದು ಮಡಿದರೂ ಭಾವಿಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂತತಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡುವ ಮಹಾವಿರುಷನನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಿರೆಸಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾನವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವುದೇ ಈ ಗೀತೆಗಳ ಕಡೆಯ ಮಾತಲ್ಲ; ಅವುಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಾರಿರುವ ಅಪ್ರಮೇಯ ಮಹಿಮನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನಮ್ಮ ನೆನಪಿಗೆ ತರದೆ ಈ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಪನೆಯ ಗಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವ ಇವರ 'ಕವಿ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು—

ಹೇ ಕವಿಯೆ,

ಬಾಳು ಬಾಳುಗಳಾಚೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಹೃದಯಾಂತ-
ರಾಳದೊಳು ಸಂತತಂ ಸಂಜನಿಸುವಾನಂದ-
ಮಾತ್ಮಕೆಯೆ ತಾನಾದ, ವಿಶ್ವಕೇಲ್ವಕು ಹರಡಿ
ವಿಕೃತಿ ಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿಹ ಶಿವದ
ಗೀತವನು ಕರಣಗೋಚರಮಾಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ
ಜೀತನರೊಳಾ ಚಿದಾನಂದವನೆ ಮರುಕೊಳಪ,
ಪ್ರಕೃತಿ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಸಮೆದ ಚಿದ್ಭಂತ್ರ ನೀನಲಾ !
ಮನದ ಮೊನೆಯನು ಮಾಡು ಶಿವಸೂಚಿಯಾಗುವಂತೆ ;
ಮರ್ಮವನು ನುಡಿ, ಲೋಕ ತನ್ನ ತಾನರಿಯುವಂತೆ.

ಹೀಗೆ ಇವರ ಗೀತೆಗಳ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸ್ಥಾನವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಅಥವಾ ಶಾಂತರಸಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ವರ್ಣನಾತಿಶಯಗಳೆಲ್ಲ ಅಂಗವಾಗಿ ಅದನ್ನು

ಪರಿವೋಷಿಸುವುವು. ಹೊರಗಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕವಿತೆ ಹಿಂದಿನವರ ಶೈಲಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಭಾವ ಅಥವಾ ರಸದ ವಾರಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿತಾಸರಣಿ ಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದು.

ಅನ್ಯಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ಪದ್ಯಬಂಧ ಗಳನ್ನೋದಿ ಆನಂದಪಡುವ ಸುಯೋಗವು ಕನ್ನಡನಾಡಿನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೂ ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಲಭಿಸಲೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

6-8-1936

ಎಂ. ಹಿರಿಯಣ್ಣ

ಅ ರಿ ಕೆ

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು “ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ”
ದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು; ಎರಡು “ತಳಿರಿ”ನಿಂದ
ಉದ್ಧೃತವಾಗಿವೆ; ಒಂದು “ಸರಸ್ವತಿ”ಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಕನ್ನು ಕಂಡಿತ್ತು.
“ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮಂದಳಿರು” ಎಂಬ ಕವನವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ
ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ನನ್ನ
ಸ್ನೇಹಿತರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಬರೆದು ಪ್ರಚುರ
ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಅದು “ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ”ದಲ್ಲಿ
ಅಚ್ಚಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ತಂತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ
ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು
ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಗುರುಕೃಪಾಪಾತ್ರವೂ ಸುಹೃತ್ತೈಮವುಷ್ಟವೂ ಆದ ಈ ಕೃತಿ
ಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಯದುಗಿರೀಶನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಮನಃಪ್ರಸಾದವನ್ನು
ಕರುಣಿಸಲಿ.

ಪು. ಶಿ. ನ.

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

	ಪುಟ
ಮುನ್ನುಡಿ	iii
ಅರಿಕೆ	vii
೧. ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ	೧
೨. ತ್ಯಾಗವೆ ಒಲುಮೆ	೪
೩. ಹೋದ ಬಾಲ್ಯ	೬
೪. ಮಗುವಿನ ನಗು	೮
೫. ರಾಮಿಯ ಗಂಡು	೧೦
೬. ಹಣತೆ	೧೩
೭. ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ	೧೫
೮. ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ	೧೬
೯. ಬಾಳಿನ ಹಂಬಲು	೨೦
೧೦. ಚಂದ್ರಚುಂಬಿತ ಯಾಮಿನೀ	೨೪
೧೧. ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮಾಂದಳರು	೨೬
೧೨. ನವೋದಯಂ	೩೪
೧೩. ಹೊಸಲ ಹಾಡು	೩೬
೧೪. ವಿನಾಸಕನ್ಯೆ	೩೯
೧೫. ಕೊಳದೆಡೆಯ ಇರುಳು	೪೧
೧೬. ಕಾರ್ತೀಕ	೪೩
೧೭. ನಂದಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲುಗಡೆ	೪೯
೧೮. ಶರಾವತೀ ಜಲಪಾತ ನಿರ್ಘೋಷ	೫೧
೧೯. ಒಂದಿರುಳು	೫೨
೨೦. ಕೆರೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ	೫೪
೨೧. ಋತದ ಮೊದಲ ಕಣಸು	೬೦
೨೨. ಕವಿ	೬೧
೨೩. ಸಂಧ್ಯಾ	೬೨

ಮಾಂದಳಿರು

ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಉಷೆಯ ಕಾಲ ಸೋಂಕಿನಿಂದ
ಬಾಸು ತಳಿತಿದೆ;
ನಿಶೆಯ ಮಡಿಲನುಳಿದು ಜಗವು
ಜೀವಗೊಳುತಿದೆ;
ಕತ್ತಲಂಜುತೋಡುತ್ತಿಹುದು,
ಬೆಳಕು ತಿರೆಯ ತುಂಬುತ್ತಿಹುದು;
ನಾಡು ಮೇಡು ಕಾಡೊಳ್ಳಿಲ್ಲ
ಸೊಗವು ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ತರುಗಳಿನಗೆ ಮಂಜುಹನಿಗ-
ಳಘ್ನ ಹಿಡಿದಿವೆ;
ಅಲರ ಸುರಿದು ಸ್ವಾಗತವನು ✕
ಬಾಗಿ ಬಯಸಿವೆ;
ಪಿಕದ ತೂರ್ಯ ಮೊಳಗುತ್ತಿಹುದು,
ಪದ್ಮಗಂಧ ಪಸರಿಸಿಹುದು,
ಖಗಗಳುಲಿವ ವಿವಿಧ ಸ್ವನದ
ಮೇಳ ತೋಪ ತುಂಬಿದೆ.

ಮಾಂದಳರು

ಗರಿಯ ತಿದ್ದೆ ಬೆಡಗಿ ಶುಕಿಯು

ಕೊರಲ ಕೊಂಕಿದೆ;

ಇನಿಯಳೊಡನೆ ಪಾರಿವಾಳ

ಬೇಟೆ ಹೂಡಿದೆ;

ಮಾಂಗಳೆದ್ದು ನೆಗೆಯುತ್ತಿಹುವು,

ತೆರೆಗಳೆದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿಹುವು,

ವಿಶ್ವಶಿವದ ಪಥದೊಳಡಿಯ-

ನಿಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿ ನಗುತ್ತಿದೆ.

ಮನುಜ? — ಮನುಜನೇನುಗೈವ-

ನಿಂಥ ಸಮಯದಿ?

ಜಗವು ಜೀವಗೊಳುತ್ತಲಿಂತು

ನಲಿವ ಉದಯದಿ?

ಬೆಳಕು ಬಾಳ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿರಲು,

ಜೀವ ಕರ್ಮಗಳಿರುತ್ತಿರಲು,

ಆತ್ಮವಂತ, ಕರಣವಟುವು —

ಏನ ಗೈವನುದಯದಿ?

ಹಕ್ಕಿ ಹೂಗಳಂತೆ ತಾನೂ

ಎದ್ದು ನಲಿವನೊ?

ಮಿಕ್ಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ತಾನೂ

ನಲಿವಿಗೇಳ್ತನೊ?

ವಿಶ್ವಶಿವದ ಮರ್ಮವರಿತು,

ಆತ್ಮಕರ್ಮ ಧರ್ಮವರಿತು,

ಬಾಳ ಬಟ್ಟಿ ಕಂಡು, ದೃಢದಿ

ಹಾದಿ ನಡೆಯಲೇಳ್ತನೊ?

ಉಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಇರುಳಿನತಿಗೆ ಬಳಲಿ ಬೆಳಗ
ಮಲಗಿ ಕಳೆವನೊ?
ಮಾಗದಳಲಿಗಿದ್ದು ಕಣ್ಣು -
ನೀರ ಮಿಡಿವನೊ?
ಶಿವವ ಜರೆವ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳನು
ಪಾಪಕೊಯ್ಪು ಮೋದಗಳನು
ಅರಸಿ, ಕರ್ಮತುಮುಲದೊಳಗೆ
ಸಿಲುಕಿ, ಅಂಜಿ, ಸುಯ್ಯನೊ?

ದೀನ ಮನುಜನೇನು ಬಲ್ಲ
ಕರ್ಮ ಧರ್ಮವ?
ಕರಣದಾಳು ಬಲ್ಲನೇನು
ಶಿವದ ಮರ್ಮವ?
ಸೊಗದ ಹೊನ್ನಿನುದಯದಲ್ಲಿ
ಸೃಷ್ಟಿ ನಲಿವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ
ಮನುಜಗೊಬ್ಬಗಲಿ ಶರಣು-
ಹೊಂದಿ ನುತಿಪ ಕಜ್ಜವು!

ವಿಶ್ವದೊಡೆಯ ದುರಿತಗಳನು
ದೂರ ಮಾಡಿಸೈ.
ಆವುದೆಮ್ಮ ಶಿವನೊ, ತಂದೆ,
ಅದನು ಕರುಣಿಸೈ.
ಜ್ಞಾನದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸೈ,
ಬಾಳ ಬಟ್ಟೆ ಕಾಣಿಸೈ,
ಆತ್ಮ ಶಿವಕೆ — ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ -
ಗೆನ್ನ ಬಾಳ ಹೊಂದಿಸೈ.

ತ್ಯಾಗವೆ ಒಲುಮೆ

ಮೇಜಿನ ಮೇಲೊಂದು ರೋಜದ ಹೂವು,
ಹಿಂದೆಂದು ಕಾಣದ ಸೊಗಸಿನ ಹೂವು,
ಅಂದೆ ಅರಳಿದ ಹೂವು,
ಸಂಜೆಗೊಪಿನ ಹೂವು,
ಕಂಗಳು ತಂಗುವ ಸೊಗಸಿನ ರೇವು.

ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣ ರಂಧ್ರದಿ ತೂರಿ,
ಮಲರನ್ನು ಮುತ್ತಿಡಲು ಹೊಸ ಚೆಲುವ ತೋರಿ,
ಜೀವಗೂಡಿರುವಂತೆ
ಒಲವೆರೆದು ನಗುವಂತೆ
ಕಳಕಳಿಸಿ ಮೆರೆದುದು ಸೋಜಿಗವ ಬೀರಿ.

ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೂವ ತುಟಿಗೆತ್ತಿ
“ನನ್ನೊಲವೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮುತ್ತಿಟ್ಟೆನೊತ್ತಿ;
ಅದರ ಸೊಂಪಿನ ಕಂಪು,
ಸ್ಪರ್ಶದ ಸುಖ, ತಂಪು,
ಮುದದ ಮೋರೆಯ ತೋರೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ.

ಬಾನಿನ ನೆತ್ತಿಯನೇರಿತು ಹೊತ್ತು;
ಜಿಂದದ ಹೂವಿನ್ನು ತುಟಿಮೇಲೆ ಇತ್ತು.
ರೋಜದ ರೂಪು,
ಪ್ರಾಯದ ಹುರುಪು,
ಆಸೆಯಾವೇಶಕ್ಕೆ ಕಂದಿಹೋಗಿತ್ತು.

ತ್ಯಾಗವೆ ಒಲುಮೆ

ತುಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆದೆನು ಸೊರಗಿದ ಹೂವ,
ದುಂಡನೆ ದಳವೆಲ್ಲ ಸುರುಟಿಕೊಂಡಿರುವ, ✓
ಪ್ರೇಮಕೆ ಬಿಂಕವ-
ನೀಯಲು ಸುಂಕವ,
ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಂಪಿಗೆ ಸೋತುದು ಜೀವ.

“ಒಲುಮೆಯ ಸಲ್ಲವಾಗಿ ಎಲ್ಲವ ತೆತ್ತೆ, ✓
ಜೆಂದವ, ಪ್ರಾಯವ, ಜೀವವ ತೆತ್ತೆ;
ಒಲಿಯಲು ತೆತ್ತೆ,
ಒಲಿದುದಕ್ಕೇ ತೆತ್ತೆ;
ಸಾಯುವೆ; ತುಸಹೊತ್ತು ಮುತ್ತುಡು ಮತ್ತೆ.”

ಎನ್ನಲು ಹೂವಿನ ದಳಗಳು ಅಲುಗಿ,
ಎನ್ನಯ ಕ್ರೂರತೆಗೆ ದೈನ್ಯದಿ ಕೊರಗಿ,
ನುಡಿಯೆನ್ನ ಚುಚ್ಚಿ ತು,
ಹೃದಯವ ಕೊಚ್ಚಿ ತು,
ತುಟೆಗೆತ್ತಿ ಮುತ್ತುಟ್ಟಿ ರೋಜವ ತಿರುಗಿ.

ಹೂವಂದು ಸತ್ತಿತು ಮುತ್ತುನು ಕೊಟ್ಟು,
ಮುತ್ತಿನ ನೆನಪಿಗೆ ಕಂಪನು ಬಿಟ್ಟು;
“ತ್ಯಾಗವೆ ಒಲುಮೆ
ಬಾಳ್ವೆಯ ಕುಲುಮೆ”
ಎನ್ನುವ ನುಡಿಯನ್ನು ಎದೆಯೊಳಗೆ ನೆಟ್ಟು.

ಹೋದ ಬಾಲ್ಯ

ಕಿರಿಯತನವು ಕಳೆದುದನ್ನು
ಮರೆತು ನಡೆವುದೆಷ್ಟು ಹುಚ್ಚು !
ಹರೆಯದೊಡನೆ ನಿಲುವುದೆಂತು
ಕಿರಿಯತನದ ಮುಗ್ಧತೆ?

* * *

ಹಗಲು ಹಣ್ಣು ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು,
ಹೊಗೆಯ ಬಂಡಿಯೋಡುತ್ತಿತ್ತು,
ಮನದಿ, ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುದರದು
ನೆನಪು ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಕಳೆದ ಸುಖವ, ತಬ್ಬುವಳಲ,
ಒಳಗೆ ಕುಳಿತು ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.—
ಹೆಗಲ ಜಗ್ಗುತೊದೆದರಾರೊ!
ಹಗಲ ಕನಸು ಚೆದರಿತು.

ಹಿಂದೆ ನೋಡೆ — ನಗುವ ಕಣ್ಣು
ಕಂದನೊಂದು! ತುಂಟತನದ
ಬೆಳಕ ಹೊಳೆಸಿ, ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟ
ಚೆಲುವನೆಂತು ಮರೆವೆನು!

“ಬೇಡ ಕಂದ, ಹೊರಗಿನವರ
ಕಾಡಲುಂಟೆ? ಬೇಡ ಬಿಡೆಲೊ”
ಎಂದು ತಡೆವ ತಾಯ ನುಡಿಯ
ಕಂದನಂದು ಕೇಳದು.

ಹೋದ ಬಾಲ್ಯ

ಅದರ ತುಂಬತನವ ಕಂಡು
ಮುದವನಾಂತೆನಂದು ನಾನು.—
ಹುಡುಗನೊಡೆಗೆ ಅರ್ಥವುಂಟೆ?
ನುಡಿಗೆ ಕೊಂಡಿ ಇರುವುದೆ?

* * *

ಎಳೆಯನಂತೆ ಹೆಗಲ ಜಗ್ಗಿ
ಕೆಳೆಯನೊಡನೆ ಸೆಣಸಲ್ಲಿಲ್ಲ;
ದಿಟ್ಟತನದಿ ನಗುವ ಕಣ್ಣು
ನೆಟ್ಟು ಜರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವು.

ಹರೆಯತನಕೆ ಬೆಳೆದುದನ್ನು
ಮರೆತು ನುಡಿದೆನೊಂದು ನುಡಿಯ.
ಆದರದಕೆ ಕೊಂಡಿಯಿತ್ತು,
ಎದೆಯ ಚುಚ್ಚಿ ಕೊರೆಯಿತು.

‘ಯುವಕ’ನೆನ್ನುವರಿವು, ಅಯ್ಯೋ,
ಅವನ ತೆರದೊಳಿನಗೆ ಇತ್ತೆ?
ಆದರೀಗ ಅದರ ತಿಳಿವು
ಎದೆಯನೆಂತು ಇರಿವುದು!

* * *

ಕಿರಿಯತನವು ಕಳೆದುದನ್ನು
ಮರೆತು ಸಡೆವುದೆಷ್ಟು ಹುಚ್ಚು!
ಆದರೆಷ್ಟು ನೋವು: ಬಾಲ್ಯ
ಹೋದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು!

ಮಗುವಿನ ನಗು

ವರ್ಷದ ನಿಶಿಯೊಳು ಮುಗಿಲಿನ ಮರೆಯೊಳು
ಇಣಕುವ ಚಂದ್ರನ ಜೊನ್ನದೊಲು,
ಹರ್ಷವು ಮೂಡಿತು ಚಿಂತೆಯ ಸದನದಿ
ಹೊಳೆಯಲು ಆಂಡಾಳಿನ ನಗೆಯು.

ಜಾಜಿಯ ಮುಗುಳನು ಮುತ್ತಿಡೆ ನುಸುಳಿದ
ಕಿರಣದ ಚೆಲುವಿನ ಹೊಸ ನಗೆಯು,
ವ್ಯಾಜವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸೋಜಿಗಪಡುವಾ
ಬಲು ಬಲು ಸೊಗಸಿನ ಹೊಸ ನಗೆಯು.

ಉಡುಗಣದೊಡೆಯನ ನಗೆ ಇದ ಹೋಲ್ಪುದೆ?
ಈ ಬಗೆ ಚಪಲತೆ ಅದಕೆಲ್ಲಿ?
ಮೋಡದ ಮಿಂಚನು ಹೋಲುವುದೆನಲೆ?
ತುಮುಲವನೆಬ್ಬಿಸದೆದೆಯೊಳಗೆ.

“ಮುದ್ದಾಂಡಾಳೀ ನಗೆಯೆಲ್ಲಿತ್ತೆ,
ಬಗೆಯನು ಸೆರೆಹಿಡಿವೀ ಬಲೆಯು?
ಕದ್ದೆಯ ಭೂತಳಕಿಯುವ ಸಮಯದಿ
ದಿವದಿಂದೀ ಹೊಸ ಸೋಜಿಗವು?”

ಎಂದೆನು ಹರುಷದಿ ಮುತ್ತಿಡುತ್ತವಳಾ
ಸೋಜಿಗ ಪಡುವಾ ಕಂಗಳನು.
ಎಂದೆನು ಅಚ್ಚರಿ ಹೆಚ್ಚಲು ತಿರುಗಿಯು,
“ಆಂಡಾಳೀ ನಗೆಯೆಲ್ಲಿತ್ತೆ?”

ಮಗುವಿನ ಸಗು

ಎನಲಾ ಮಗುವಿನ ಸಗೆಯಿಮ್ಮಡಿಲಿತು,
ಕಂಗಲು ಹೊಳೆದುಲು ಕೌತುಕದಿ.
ಮೌನದೊಳರೆಚಣ ಒಳಮೊಗವಾದುಲು,
ಆತ್ಮನ ನೊಡುವ ತೆರದೊಳಗೆ.

“ಎನ್ನಾಂಡಾಳೀ ನಗೆಯೆಲ್ಲಿತ್ತೆ?”
ಥಟ್ಟನೆ ನುಡಿಯಿತು ಕಿರುಗೂಸು:
“ಎನ್ನೀ ಕಿರುನಗೆ ಕಣ್ಣೊಳಗಿದ್ದಿತು,
ಅಲ್ಲಿಂದುಕ್ಕಿತು ಬಾಯೊಳಗೆ.”

ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು, ಒಗಟೊ ಒಡೆಯಿತು,
ಹೊಮ್ಮಿತು ಹರುಷದ ತೆರೆ ತೆರೆಯು.
ಮುತ್ತಿನೊಲಿರುವೀ ಮಾತಿಗೆ ನೊತೆನು,
ಮೂಡಿತು ಮನದೊಳಗಚ್ಚು ರಿಯು.

ರಾಮಿಯ ಗಂಡು

ಸರಸಿಯ ದಡದೊಳು ಹೊಂಗೆಯ ನೆಲದೊಳು
ಗರುಕೆ ಮೆತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿ,
ಹರುಷದ ಮುದ್ದೆಯೆ ತಾನೆಂಬ ತೆರದೊಳ-
ಗಿರುವನು ರಾಮಿಯ ಗಂಡು.

ಹೊಲ್ಲಳು ರಾಮಿ; ಇಂದವಳಿಗೆ ಮನೆಯಿಲ್ಲ —
ಇಲ್ಲ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಅಂಟು.
ಎಲ್ಲವು ಆ ಕಂದನೊಬ್ಬನೆ ಬಾಳಿನೊ-
ಳುಲ್ಲಸ ಹೂಡುವ ನಂಟು.

ಹಸುರೊಳಗಾಡುವ ಕಂದನ ನೋಡುತ್ತ
ಬಸಿರನ್ನು ನೆನೆವಳು ರಾಮಿ —
ಕಸಕಿಂತ ಹೀನನು ತನು ಮನ ಮಾನವ
ಕಸಿದುಕೊಂಡಾ ಹಳೆ ಕತೆಯ.

ನೋಟಕ್ಕೆ ರೂಪಿಲ್ಲ, ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸಮನಲ್ಲ,
ಬೇಟಕ್ಕು ನಯವಿಲ್ಲ ಕನಕ.
ಮಾಟಗಾರಿಕೆಯೇನೊ? ಬಲ್ಲಳೆ? ಆವುದೊ
ಹೂಟದಿ ಗೆದ್ದನು ತನ್ನ.

“ರಾಮಿ, ನನ್ನೊಲುಮೆಯೆ, ನನ್ನೆದೆ ಹಣತೆಯೆ,
ಕಾಮಿಸಿ ಬಂದಿಹೆ ನಿನ್ನ.
ಪ್ರೇಮದ ಚಿಲುಮೆಯ ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತೀ ಮರು-
ಭೂಮಿಯ ದಾಹವ ತಣಿಸು.

“ಮನೆ ಇದೆ — ಆದೊಡೆ — ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ವರಿಲ್ಲ,
ದನಕರು ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ವೃಥಾ.
ಮನೆಸಿರಿಯಾಗು ಬಾ, ಬದುಕಿಗೆ ಬೆಳಕಾಗು,
ಮನದನ್ನೆ, ಬಾಳಿನ ಕಣ್ಣೆ.”

ಕನಕ ಸಾಮಾನ್ಯನೆ? ಒಲಿಸಲಿದೇ ಮೊದಲೆ?
ಪ್ರಣಯಿಗಳೊಳು ಕಡುಜಾಣ.
ಇನಿದಾಯ್ತು, ರಾಮಿಯ ಕಿವಿಗಮೃತವ ಹೊಯ್ದಿ-
ತನುನಯದಾ ಸವಿಸೊಲ್ಲು.

ಬಿಟ್ಟಳು ತೌರೂರ, ನೆಚ್ಚಿದ ತಂದೆಯ,
ದಿಟ್ಟ ಕನಕಣ್ಣಿನ ಮೆಚ್ಚಿ.
ಕಟ್ಟುಂಟೆ ಪ್ರಾಯದೊಳುಕ್ಕುವ ಮೋಹಕೆ?
ದುಷ್ಟನ ಹುಚ್ಚಿ ನೆಚ್ಚಿದಳು.

ದಿನ ದಿನ ಊರೂರನಲೆಯುತ ಕಳೆದರು.
ಕನಕನ ಮನೆಮಠವೆಲ್ಲಾ
ಕನಸಿನ ಗಂಟಾಯ್ತು. ರಾಮಿಯ ಕನಸೊಡೆ-
ದನುತಾಪದುರಿ ತಾಗಿತೆದೆಗೆ.

ಕಾಮಿ ಬಿಟ್ಟೊಡಿದನಬಲೆಯ ಸತ್ಪದಿ
ಕಾಮದ ಬಿಸಿಯಾರಿಹೋಗೆ.
ಭೀಮಭವಾರ್ಣವದೊಳಗೀಜಲಿಬ್ಬರೆ:
ರಾಮಿ — ಮತ್ತಾಕೆಯ ಪಾಪ!

ಹತ್ತಿರ ಕರೆದಳು ಮೋಹದ ಮುದ್ದನ,
ಮುತ್ತಲು ಕಂಬನಿ ಕಣ್ಣು.
ಕತ್ತನಾಲಿಂಗಿಸಿ ಮುಡಿಯ ನೇವರಿಸುತ್ತ-
ಲೊತ್ತಿದಳಧರವ ತಲೆಗೆ.

“ಒಲುಮೆಯ ಕುರುಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾದೆವಿಬ್ಬರು.
ಬಳುವಳಿಗೀ ಬಾಳೆ ನಿನಗೆ?
ಕುಲವಿತ್ತೆ, ರೂಪಿತ್ತೆ, ಶೀಲವೆ ಕನಕಗೆ?
ಹುಲುಮನುಜಗೆ ನಾನಂತೊಲಿದೆ?

“ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ಧುಮುಕೆಂದು ಸಚ್ಚೊಂದು
ಕೆಣಕಿತೊ ಮನವ? ನಾನರಿಯೆ.
ಕನಕನ ನೆಮ್ಮುವ ನರಕವೆ ಬಾಗಿಲೊ,
ಗಿಣಿ, ನಿನ್ನನವ್ವುವ ದಿವಕೆ?

“ಒಲುಮೆಯ ಹುಚ್ಚೊಳು ನೀ ಬಹ ನೆಚ್ಚಿತೊ?
ಒಲಿದೆನೊ ನಿನಗಾಗಿ, ಚೆನ್ನ?”
ಬಲು ಮೋಹದಿಂದಣುಗನ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಳು ರಾಮಿ —
ಇಳೆಯೊಳು ತನ್ನೊಂದೆ ನಚ್ಚ.

ಹ ಣ ತೆ

ಮುದವಾರಲು, ಅಳಲೇರಲು,
ಭಯ ಮಸಗಲು — ತುಡಿದು,
ಮನ ದೇವಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುವುದು
ಸರನೊಲುಮೆಯ ಜರೆದು.

ಹರುಷವಿದ್ದರೆ ದೇವನೇತಕೆ?
ಹರಕೆಯಾತ್ಮೆಗಳೇಕೆ?
ಮನುಜಗಾಸೆಗಳಿಂಗಿಹೋದರೆ
ಹರಿಯ ಹಂಗವಗೇಕೆ?
ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗದ ಸಲವಸರಿಯಲು
ಮೋಕ್ಷದೊಳು ನೆಚ್ಚೇಕೆ?
ಮರ್ತ್ಯನೊಲುಮೆಗೆ ಕಂಗಳಿದ್ದರೆ
ದೇವನೊಲುಮೆಯದೇಕೆ?

ಆಸೆ ಸಲಿಸಲು ಪಾಪಕೆಳಸಲು
ದಹಿಸಲು ಪರಿತಾಪ,
ಬುವಿಯೊಳಿಲ್ಲೆಯು ದೊರೆಯದೆಯೆ ಇರೆ
ಕ್ಷಮೆ, ದಯೆ, ಅನುತಾಪ,
ಸ್ವಾರ್ಥಸ್ವಾರ್ಥದ ತುಮುಲಯುದ್ಧದಿ
ಬಯಲಾಗಲು ಬಯಕೆ,
ಅಂದು ದೇವಗೆ ಮೊರೆಯನಿಡುವುದು —
“ಎರೆ, ಶಾಂತಿಯ ಮನಕೆ!”

ಮಾಂದಳರು

ದೇವ, ಹಣತೆಯ ಹೊತ್ತಿಸಿರುವೆನು

ನಿನಗೆ ಸನ್ನೆ ದೆಮನೆಯೊಳ್.

ಆಸೆ, ಕಂಬನಿ, ಭಯ, ಬಯಕೆಗಳ

ತೈಲ ತುಂಬಿಹೆ ಸೊಡರೊಳ್.

ನೆಲೆಯ ದೀಪವು ಮಿಣುಗುವನಕವೂ

ಮೊರೆಯನಿಡುವೆನು ಮಾನ್ಯ!

ತೈಲ ಬತ್ತಲು, ಸೊಡಲಿದಾರಲು,

ನೀನೆಲ್ಲಿಹೆ? — ಶೂನ್ಯ!

ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ

ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ ಅರಿಯೆ ಅರಿಯೆ,
ಎನ್ನ ಮೋಹವೆ ಎನಾರಿ ನಿಂದಿರುವೆ ಹರಿಯೇ.

ನಿನ್ನಿ ರವು ನನ್ನಿ ರವಿಸೊಳಗೆಂದು ನೆಚ್ಚುವೆನು,
ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಶಂಕಿಸುವೆ ಕೆದಕಿ ಬೆದಕಿ.
ನನ್ನಿ ರವ ಜಗದಿರವನೆಲ್ಲವನು ಎನಾರಿರುವ
ನಿನ್ನಿ ರವ ಮರ್ಮವನು ಎಂತರಿವೆ ಹರಿಯೇ?
ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ ಅರಿಯೆ ಅರಿಯೆ,
ಸಣ್ಣ ಹನಿ ಸಾಗರವಸರಿಯದೊಲು ಹರಿಯೇ.

ವಿಶ್ವಗಳ ವೈಶಾಲ್ಯ, ವೈಚಿತ್ರ್ಯ, ಶಾಶ್ವತತೆ—
ನಶ್ವರತೆ ಈಬಾಳ — ಎಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲಿ?
ವಿಶ್ವಸತ್ತವೆ, ನಿನ್ನ ಸಾರವೇ ನಾನೆಂದು
ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಬಹುದೆ? ನನ್ನಿಯೇ, ದೊರೆಯೆ?
ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ ಅರಿಯೆ ಅರಿಯೆ,
ಹೆಮ್ಮರವ ಚಣಬಾಳ ಮಲರಂತೆ ಹರಿಯೇ.

ಚಲನವಲನದ ಹಕ್ಕ ಕಸಿಯದಲೆ, ತೋರದಲೆ,
ಇಳಿಯ ಕರ್ಷಣಶಕ್ತಿ ಜನವ, ಜಗವ
ಸೆಳೆವಂತೆ, ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆ ನನ್ನಿರವ ಬಳಸಿಹುದ
ತಿಳಿಯದಲೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕಂಜುವೆನು ಹರಿಯೇ.
ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ ಅರಿಯೆ ಅರಿಯೆ,
ನಿನಗೆ ನಾ ಹೊರಗೆಂಬ ಹುಸಿಭಯದಿ, ದೊರೆಯೇ.
ನಿನ್ನ ನಾನರಿಯೆನ್ನೆ ಅರಿಯೆ ಅರಿಯೆ.

ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ

ಹಗಲ ಕಣ್ಣು ನು ಮಂಕು ಕವಿಯಿತು,
ಮುಗಿಲ ಬಾಣದ ಬಿರುಸು ಹೆಚ್ಚಿತು,
ನೆಗೆದು ನೋರೆಯನು ಕೀಳುತ್ತೋಡಿತು
ಮಲೆಯನಾಡಿನ ಹೇಮೆಯು.

ಕರೆಯ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಕುಳಿತು,
ಬೆರಗುಮಾಡುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಂದಿನ
ಇರವ ನೋಡುತ್ತ ಮೂಕರಾದೆವು
ನಾನು ರಾಮೂ ಇಬ್ಬರೂ.

ಮುಗಿಲಿನಾರ್ಭಟ, ಗಾಳಿಯುಲುಹು,
ಹಗಲ ಕಂಬನಿಯಂತೆ ಸೋನೆಯು,
ನೆಗೆದು ಮೊರೆಯುವ ಹೇಮೆಯುಬ್ಬರ —
ಏನು ಭೀಕರ ಪ್ರಕೃತಿಯು!

ಬಾನ ನೀಲವನಲೆಯೊಳಿಟ್ಟು,
ತಾನದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡಿ ತೂಗಿದ
ಮಾನವತಿ ಮೃದುಗಮನೆ ಹೇಮೆಯೆ
ಕನಲಿ ಮೊರೆವೇ ಹೇಮೆಯು!

ಹಗಲಿನಂದಿನ ರೂಪು ತಂದಿತು
ಬಗೆಗೆ ಸಾವಿನ ಚಿಂತೆಗಳನು,
ನಗೆಯನಣಕಿಸಿ ಸೊಗವ ಜರೆಯುತ್ತ
ಬವಣೆಗೊಳ್ಳುವ ಭಾವವ.

ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ

ಏನು ಸೋಜಿಗ ಇಂಥ ದಿನದೊಳು

ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಪುಣ್ಯಕೆಳಸಿ

ಸಾನುರಾಗದಿ ಬಂದ ಬಾಲೆಯ-

ರಸುವ ನುಂಗಲು ಹೇಮೆಯು!

ಇರಲಿ ರೂಪವು, ಇರಲಿ ಬೆಡಗು,

ಸುರರ ಕನ್ಯೆಯ ಜರೆವ ಕೊರಲು,

ಇರಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಮೌಗ್ಧ್ಯ — ಕನ್ಯೆಯು

ಹೊಸಲ ಮುನಿಸನು ತಡೆವಳಿ?

“ಇರುಳನೆಲ್ಲಾ ಹಾಡಿ ದಣಿದು

ಕೊರಲು ಕಟ್ಟಿದೆ, ಮೊಗವು ಸೊರಗಿದೆ.

ಬರಿಯ ಛಲವೇಕೆಂದು ಎವರೆ,

ಸೋನೆ ಹಗಲೊಳು, ಹೊಳೆಯೊಳು?”

ಕೆಳದಿಯರ ಜೊತೆ ಕೂಡಿ ಸರಸದಿ

ಹೊಳೆಯೊಳೆಯುತ ನಲಿವ ಕೌತುಕ-

ಕೆಳಸಿ, ತುಡಿಯುವ ಬಾಲೆ ಕೇಳಿ

ತಾಯಿ ನುಡಿದಾ ಹಿತವನು?

“ಬಾರೆ ಕಮಲೆ, ಬಾರೆ ಗೌರಿ,

ಬಾರೆ ಶಾರದೆ, ಪುಣ್ಯದಿನದೊಳು

ಕಾರ ಮುಗಿಲಿನ ಮೊಳಗಿಗಂಜುತ

ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗದೆ ನಿಲ್ಲರೆ?”

ಏನು ಸಡಗರ! ಏನು ನಗೆಯು!

ಏನು ಉಲ್ಲಸವವರಿಗಂದು!

ಹೊಸಲೊಳಡಗಿದ ಜವನ ಮೊಗದೊಳು

ನಗೆಯ ಹರಡುವ ಸರಸವು!

ಮಾಂದಳರು

ಅವರ ಮೋದಕೆ, ಆದೊಡಯ್ಯೋ,
ಬುವಿಯೊಳಂದೇ ಚರಮದಿನವು.
ಅವರ ಜೀವದ ಹಣತೆ ಕ್ಷಣದೊಳು
ನಂದಿಹೋಯಿತು ಹೊಸಲೊಳು.

ಹೊಳೆಯ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಕುಳಿತು
ಹಳೆಯ ನೆನಪನು ಮನಕೆ ತಂದೆನು :
ಹಳುವ ತುಂಬಿದ ಗೋಳ ಹೊಳಲನು,
ಹರಿದ ಕಂಬನಿಕಾಲ್ಪೆಯ ;

ಆರ ಗಾನದ ಲಹರಿ ಹೃದಯಕೆ
ತೂರಿ ತೋರಿದ ಆತ್ಮದರಕೆಯ-
ನಾರ ಪ್ರೇಮವೆ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿತೊ,
ಅಂಥ ತಂಗಿಯ ಸಾವನು.

ತಿಳಿವು ಮರಳಿತು, ಮನದ ದುಗುಡವ-
ನಳೆದು ಮರುಕವನೆರೆವ ತೆರದೊಳು
ತಲೆಯ ತಡಹುತ ರಾಮುವಿದ್ದನು —
ನುಡಿದೆನೀಪರಿ ಕೆಳೆಯಗೆ :

“ ಏನು ದಿನವಿದು, ಕೆಳೆಯ, ಹೇಮೆಗೆ
ಏನಿದಬ್ಬರ! — ಇಂಥ ಹಗಲೊಳು
ಹೊನಳೊಳಳಿದಳು ತಂಗಿ ಜಾನಕಿ;
ತೋರಬಲ್ಲೆಯ ಮಸಣವ?”

ಎನ್ನ ಮಾತಿಗೆ, ರಾಮು ಸುಯ್ಯುತ,
“ ಚಿನ್ನ, ನೆರೆಯೊಳು ಕಾಣದೆ”ಂದನು —
ಎನ್ನ ಕಂಬನಿಕೋಡಿ ಬಿರೆಯಿತು
ಮೊರೆವ ಹೇಮೆಯ ತೆರೆಯೊಳು.

ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ

ಸಾವು ಸೋಕುವುದೆಲ್ಲರನು, ದಿಟ —

ಸಾವಿಗಂಜುತ ಗೋಳ ಕರೆವುದು

ಸಾವು ಒಯ್ಯುವ ಜೀವಕಲ್ಲವು —

ಹಿಂದೆ ಉಳಿಸುವ ಅರಕೆಗೆ!

ಬಾಳಿನ ಹಂಬಲು

೧

ಕೂಸಿಗಂದು ಏಸು ಬೇಡ,
ತಿಂಡಿ ಗೊಂಬೆ ಮುದ್ದು ಬೇಡ.
ಏನೊ ಅರಕೆ, ಏನೊ ಬೇಸೆ,
ಅತ್ತು ಸೊರಗಿತು :
“ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ಹೋತು” ಎನುತ
ಅತ್ತು ಸೊರಗಿತು.

ಅಳುವ ಕೇಳಿ ಬಂದ ತಾಯ
ಅಮೃತಸ್ಪರ್ಶಕಾರೆ ಗಾಯ,
ತೊಯ್ದ ಕಣ್ಣು ಬಿಚ್ಚಿ, ಸುಳಿಸಿ-
ತೊಂದು ನಗೆಯನು —
“ನಿನ್ನ ಸುಳಿಯೆ ಬಾಳು ಶೂನ್ಯ!”
ಎನುವ ನಗೆಯನು.

೨

ಕೂಸು ಬೆಳೆದು ಆದ ರಾಮು.
ಇಂದು ನೆರೆಯ ಮನೆಯ ಶಾಮು
ರಾಮನೊಂದೆ ಬಯಕೆ, ಕನಸು,
ಬಾಳ ಧೈಯವು ;
ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪತರುವು,
ನೋವಿಗಮ್ಮತವು.

ಬಾಳಿನ ಹಂಬಲು

ಒಂದೆ ಜೀವದೊಡನೆ ಕವಲು ;
ರಾಮು — ಶಾಮು : ಹಾಡು — ಹೊಳಲು.
ತುಂಬುಗಣ್ಣೊ ಕವನ ರಾಮು
ಸೆರೆಯಕೊಳುವನು :
“ ನಿನ್ನ ನುಳಿಯೆ ಬಾಳು ಬಯಲು ”
ಎಂದುಕೊಳುವನು.

೩

ರಾಮುವೀಗ ರಾಮರಾಯ !
ಏನು ರೀತಿ ! ಎಂಥ ಪ್ರಾಯ !
ನಿತ್ಯ ಕನಸುಕಾಂಬ ತೆರದ
ನೋಟದಲೆತವು ;
ಒಲುಮೆನೆರೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದವನ
ಮನದ ಸೆಳೆತವು !

ಇಂದು ಸರಳೆ ಅವನ ಜಗವ
ತುಂಬಿ, ಬಾಳ ಸೂರೆಗೊಳುವ-
ಳಾತ್ಮವನ್ನೆ ಮೊಸಲಿಟ್ಟು
ರಾಮು ಒಲಿವನು ;
“ ಸುಳಿದೆ, ಸರಳೆ, ಬಾಳ ಟೊಳ್ಳು
ತುಂಬಿ ” ತೆನುವನು.

ಮಾಂದಳರು

೪

ಸರಳೆ ರಾಮರೋಲುಮೆ ಸೂತ್ರ
ಹಸುಳೆ ಕಿಟ್ಟು. ವೊದಲು — ಚಿತ್ರ!
ರಾಮಗದರ ಬಾಳ ಗುಟ್ಟು
ಅರ್ಥವಾಗದು :
“ ಸಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಕಡ್ಡಬಂದ
ಗಂಡವೇನಿದು ? ”

ಒಂದು ದಿನದಿ ಕೂಸು ತನ್ನ
ಬೆಳಕೆ ದ್ರವಿಸಿ ಹರಿವ ಕಣ್ಣು
ಮೊಗದಿ ನೆಟ್ಟು, ಅವನ ಬೆರಳ
ಬಾಯಿಗೊಯ್ಯಲು,
ರಾಮನೆಂದ, “ ತೀರಿತಂದು
ಬಾಳ ಹಂಬಲು ! ”

೫

ರಾಮರಾಯನೆಂಥ ಮನುಜ !
ಸಿರಿಯ ಘೃಣೆಯ ಹಿರಿಯ ಕಣಜ !
ಏನು ಪ್ರತಿಭೆ, ಎಂಥ ವಿನಯ !—
ಯಶದ ಹೊಗಳದು.
ಆತನೊಂದೆ ಬಯಕೆ ಒಲಿದು
ಬರುವ ಮೊಳಗದು.

ಬಾಳನ ಹಂಬಲು

ಜನದ ಹೆಣ್ಣು ಒಲಿದು ನಗಲು,
ನಗೆಯು ಮೊಗದಿ ಬಿಂಬಿಸಿರಲು,
ಬಾಳ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಕೆ
ರಾಮರಾಯರು,
“ಒಂದೆ, ಬಾಳು ಪೂರ್ಣವಾಯ್ತು”
ಎಂದು ನುಡಿದರು.

೩

“ಇಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳ, ಅಲ್ಲಿ ತಿಟ್ಟು”
ಎನುತ ಕೋಲ ಹಿಡಿದು ಪುಟ್ಟು
ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪಲಿತ ಶಿರದ
ತಾತ—ರಾಯರು!
ಕೂಸಿಗಿಂತ ತ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ
ಪಾಪ!—ರಾಯರು.

ಒಂದು ದಿನದೊಳಿರುಳಿನಲ್ಲಿ
ಕಿರಣವೊಂದು ಹೊನ್ನ ಚೆಲ್ಲಿ,
ಬಾಳ ಸೆರೆಯ ಬೆಳಗಿ, ತಾತ
ಚಕಿತರಾದರು:
“ಒಂದು ಬಾಳಿಗರ್ಥವಿತ್ತೆ,
ಮೃತ್ಯು” ಎಂದರು.

ಚಂದ್ರಚುಂಬಿತ ಯಾಮಿನೀ

ಚಂದ್ರಚುಂಬಿತ ಯಾಮಿನೀ
ನವವಿರಹಿ ಚಿತ್ತೋನ್ಮಾದಿನೀ,
ಜಾರುತಿದೆ ಕಲನಾದಿನೀ,
ಅದೊ! ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳು ಕಾಮಿನೀ.

ತರುಣಿ ವೀಣೆಯ ಮಿಡಿವಳು
ತಚ್ಛ್ರುತಿಗೆ ವಾಣಿಯನೆಳೆವಳು —
ಮಧುರಗೀತದ ನುಡಿಯೊಳು
ತನ್ನೆದೆಯ ಭಾವವ ಮೊಗೆವಳು :

ಒಲುಮೆ ಹೃದಯವ ಹೊಗಳಲು ಬಯಸಲು
ಆರು ತಡೆಯಲು ಬಲ್ಲರು?
ಎದೆಯ ಬಿಟ್ಟೆದು ಹಾರ ಬಯಸಲು
ಆರು ತಡೆಯಲು ಬಲ್ಲರು?

ಚೆಲುವೆ, ಯೌವನದೀಪ್ತಳು,
ಮೇಣೊಲುಮೆ ಕನಸೊಳಗಿರುವಳು.
ಒಲುಮೆಸಜ್ಜನು ನಂಬಳು,
ಹೊಸ ಭಯಕೆ ತಲ್ಲಣಗೊಂಬಳು.

ಒಲುಮೆ ಹಕ್ಕಿಯು ಸುಳಿಯಲು
ಅದರಂದಕಚ್ಚ ರಿಗೊಂಡಳು.
'ಒಲುಮೆ' ಎಂದವಳರಿಯಳು
ತನ್ನೆದೆಯ ಗೂಡೊಳಗಿಟ್ಟಳು.

ಚಂದ್ರಚುಂಬಿತ ಯಾಮಿನೀ

ಅಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾಡಿತ್ತು ;
ಮೇಣೆಂಥ ಚೈತ್ರವ ತಂದಿತ್ತು !
ಬಾಳನೆಂತದು ರಮಿಸಿತ್ತು !
ಹೊಸ ನಚ್ಚ ಮೋದವ ತೋರಿತ್ತು !

ಅದಕೆ ಅವಳಸು ಮೊಸಲು —
ಅದು ಹಾರಿಹೋಗದ ತೆರದೊಳು
ನೇಹಮೋಹದ ಸರಳೊಳು
ತನ್ನೆದೆಗೆ ಪಂಜರ ಬಿಗಿದಳು.

ಹುಚ್ಚಿ, ಒಲುಮೆಗೆ ಬಂಧವೆ?
ಆದ ಸೆರೆಯ ಕೊಳುವುದು ಸುಲಭವೆ?
ಬಯಸಿದೆಡೆಗದು ಪರಿವುದು,
ನರನೆಯ ಪಾಳಂಗೈವುದು.

ಬಾಳ ಸಾರವ ಶೋಷಿಸಿ
ಹೊಸ ಬಯಕೆ ಬವಣೆಯ ತೋರಿಸಿ
ನುಸುಳಿದೊಲುಮೆಗೆ ಶಂಕಿಸಿ
ತಾ ಮಿಡುಕುತಿಹಳಾ ಮಾನಿಸಿ.

ಇಂದುರಂಜಿತ ಯಾಮಿನೀ
ಸುಖಜನರ ಚಿತ್ತಾಹ್ಲಾದಿನೀ ;
ಗಾನಗೈವಳು ಕಾಮಿನೀ ;
ಆ ವಾಣಿ ಹೃದ್ವಿದ್ರಾವಿಣೀ :

ಒಲುಮೆ ದಾಳಿಯನಿಡಲು ಜಗ್ಗದ
ಹೃದಯವುಂಟೇ ಮನುಷ್ಯಗೆ?
ಒಲವ ಸೆರೆಯನು ಕೊಳುವ ಬಲೆಯ
ಹೃದಯವುಂಟೇ ಮನುಷ್ಯಗೆ?

ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮಂದಳಿರು

ರಾಜ್ಯನೀಗಿ ಪಲಿತ ಮಾಗಿ
ನಡೆದ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಾಗಿ;
ಹೇಳಿಮಂತ ತಪಸ್ಸಾರ
ಚೈತ್ರ ಗಾದಿಗಿನ್ನೂ ಬಾರ;
ಅಂಥ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಯ.
ಆಳ್ವರಿಲ್ಲದಿಳೆಯ ಪರಿಯ-
ನೆಂತು ಪೇಳ್ವೆ? ಬಾನೊ ಬಯಲು,
ಶಿಶಿರಶರಣವಾದ ನೆಳಲು,
ದಹನಸಿವುಣ ಕಠಿನತಪಸ,
ನೀರಸತರು ನಿಬಿಡ ವಿಪಿನ,
ಹಸುರ ಹೆಸರ ಕಾಣದಿರುವ
ನೆಲವು, ಕಜ್ಜವಿಲ್ಲದಲೆವ
ಅಲಸ ತುಂಟ ಬಂಟ ಗಾಳಿ —
ಇಂತಿಳೆ ನಿರ್ವೇದ ತಾಳಿ
ಒಂದು ಬೇನೆಯೊಳಗಿರಲೈ;
ಅಚರಜೀವ ಸೇರಿರಲೈ
ನಿದ್ದೆಚಿಪ್ಪ; ತೋಪಿನೊಳಗೆ,
ರಸವಿಹೀನ ಮಾವಿನೊಳಗೆ —
ಮಧುವಿನೊಲುಮೆಗನಸು ಸುಳಿದು
ಮರದ ಜಾಡ್ಯವನ್ನು ತಿವಿದು
ತನ್ನ ಹಾಸವೊಂದನಿಳಿಸಿ
ಮಾಯವಾದ ಪರಿಯ ನೆನೆಸಿ —

ಹಿಮ್ಮಾ ಗಿಯ ಮಾಂದಳರು

ತರಳ ತಳಿರ ಗೊಂಚಲೊಂದು,
ಒಂಟಿಯಾಗಿ, ನೋಡಲೊಂದು
ಜೋಡ್ಯವಾಗಿ, ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು.
ನೋಟ ಕಟ್ಟಿತೆನ್ನನು.

ಇಂತಾ ಜಡಲೋಕದಲ್ಲಿ,
ಸುಸ್ಥಿರ ಚಿರ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ,
ತನ್ನ ಹರುಷವೊಂದನರಿತು,
ಸುತ್ತಣಂದಿನಿರವ ಮರೆತು,
ದಿಟ್ಟ ಮುಗುದ ಮಗುವಿನಂತೆ
ಭಯದ ಲೇಶವಿಲ್ಲದಂತೆ,
ವನದ ನೀರಸತ್ವ ಹರಿವ
ತೀರ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು ನಲಿವ
ತಳಿರ ತೊಂಗಲನ್ನು ನೋಡಿ
ಮನದೊಳೊಗೆದ ಭಾವಮೋಡಿ-
ಗಿಂತು ನಾನು ರೂಪುಗೊಟ್ಟು
ನುಡಿದೆ: " ಆವ ಪಂಥ ತೊಟ್ಟು,
ಕಿಸಲಯಶಿತು, ಜನ್ಮವಡೆದೆ?
ಆರ ಆಣೆಯಿಂದ ಚಿಗಿದೆ?
ಆವ ಶಿವದ ಬೇಹುಗಾರ?
ಆವ ಕಣಸಿನೋಲೆಕಾರ?
ಆವ ಜೋಯಿಸವನು ಜಗದಿ
ಸಾರ ಬಂದೆ ನೀನು ಜವದಿ?
ಸುತ್ತ ಶೂನ್ಯ ಕಾಣದೇನು?
ಶ್ರಾಂತವೌನ ಕೇಳದೇನು?
ಇಂಥ ತಮದ ಹೊರಳಿಯಲ್ಲಿ

ಮಾಂದಳರು

ಎದ್ದು ಮುದ್ದು ನಗೆಯ ಚೆಲ್ಲಿ
ಸವೋದಯದ ಕಣೆಯ ನೀನು
ಸಾರೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದೇನು ?
ಜೋಕೆ, ಜೋಕೆ, ಚೂತಡಿಂಭ,
ನಿನ್ನ ಕಂಡರಯ್ಯೊ ಎಂಬ
ಒಬ್ಬ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಿಂದು
ನೀನು ನನ್ನಿ ಬೆಳಕ ತಂದು
ತಮವ ಕಣಕೆ ಮುಳಿವುದೇನೊ ?
ನಿನ್ನ ತುತ್ತುಗೊಂಬುದೇನೊ
ವನದ ನೀರಸತ್ವ ? — ಜೋಕೆ ! ”
ಎಂದು ಮೂಡಿದೊಂದು ಭಯಕೆ
ನುಡಿಯ ನೀಡಿ ನಡೆದನು.

ಮರುದಿನ ನಾ ತೋಪಿನೊಳಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಮರದ ಕಡೆಗೆ
ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳೆ, ಚಕಿತನಾಗಿ
ಕಂಡೆ, ಸುರುಟಿ ಸುಂಡಿ ಹೋಗಿ
ಜೋಲು ಬಿದ್ದ ಮಾಂದಳರ.
ಹುಟ್ಟಿ, ಆರಿಯದಿದ್ದ ಸ್ಥವಿರ
ಮಾವು, ಕಂದನಳಿವನರಿತು
ಕೊರಗುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.
ಬಂಜಿಬಾಳೆ ತನಗೆ ನಿಯತಿ-
ನಿಯಮವೆಂದು ಇದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿ
ಇಂದು ಸತ್ವವರಿತ ಕುತ್ತು
ವನದೊಳೆದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.
ಅರಿತ ಶೂನ್ಯ ಮರೆತ ಶೂನ್ಯ-

ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮುಂದಳರು

ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೀಮಶೂನ್ಯ-
ವಾಗಿ ಭಯವ ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು.
ನನ್ನತೋರೆ ತನುವ ತೆತ್ತು
ತಾರಿ ಆರಿಹೋದ ಚಿಗುರ
ಕಂಡು ನಾನು, ದುಗುಡ ಹಗುರ-
ವಾಗಲೊಂದು ಬಗೆಯ ನಗೆಯ
ನಕ್ಕು — ಭಾವವೇನೊ ಆರಿಯು-
ಲಾರೆ; ಶಕುನ ಫಲಿಸಿತೆಂದೊ,
ನಿಯತಿ ನೀತಿ ಇಂತೆ ಎಂದೊ,
ಇಂಥ ಅಳಲ ನುಡಿಯೆ ನಗೆಯೆ
ತಕ್ಕುದೆಂದೊ, ಏನೊ ಆರಿಯೆ —
ಅಂತು ನಕ್ಕು, ತಳಿರಿಗೊಂದು
ಚರಮಗೀತ ಹಾಡಲೆಂದು
ಬಯಸಿ, ಇಂತು ನುಡಿದೆ ನಾನು :

“ಹೇ ಮುಕ್ತ ಚೂತಸೂನು,
ಅರಿವುಗೆಟ್ಟು ಭ್ರಾಂತವಾದ,
ಕರಣವುಡುಗಿ ಶ್ರಾಂತವಾದ
ಉದಾಸೀನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ,
ನೀರಸತ್ವದುಲ್ಪದಲ್ಲಿ
ಮಧುವು ರೂಪುಗೊಂಬ ಶುಭದ,
ನವೋದಯವು ಬೆಳೆವ ಶಿವದ,
ಸುದ್ದಿ ಸಾರೆ ತುಡಿದುಕೊಂಡು,
ಸುಪ್ತವನದಿ ಜನುಮಗೊಂಡು —

“ಎಷಯ ಸುಖದ ಅಮಲಿನಲ್ಲೊ,
ಮುದದ ನೆಳಲ ಬೇಟೆಯಲ್ಲೊ,

ಮಾಂದಳರು

ಭವದಿ ತೊಳಲಿದಳಲಿನಲ್ಲೊ,
ಅಜ್ಞಾನದ ಜಾಡ್ಯದಲ್ಲೊ,
ಬಳಲಿ ಕೆಡೆದ ಲೋಕದೊಳಗೆ —
ತಾನು ಕಂಡ ಶಿವದ ನೆಲೆಗೆ
ಪ್ರಗತಿರಥವನೆಳೆಯೆ ತುಡಿದು
ತ್ಯಾಗ ತಪದ ಹಗ್ಗ ಹಿಡಿದು
ಭೇರಿ ಹೊಡೆದು ನಿಲುವ ಧೀರ
ಕರ್ಮಶೂರ ಕಣಸುಗಾರ
ಆತ್ಮವಂತ ಯೋಗಿಯಂತೆ,
ತಪೋವಂತ ಚಾಗಿಯಂತೆ —

“ ದೂರ ದೂರ ದೂರದಲ್ಲಿ
ಪುಣ್ಯಲಬ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಕಂಡ ಕಣಸ, ಮಂದಿ ಮುಂದು-
ವರಿದು ಕಾಂಬ ಮುನ್ನ, ‘ಇಂದು
ಭಾವಗೀತಗಳಲಿ ಹಾಡಿ
ತೋರ್ಪೆ’ನೆಂದು ಪಂಥ ಹೂಡಿ
ಭಾವಸೋಮಮತ್ತನಾಗಿ
ಬರುವ ಕವಿಗೆ ಸಾಟಿಯಾಗಿ —

“ ದ್ವೀಪ ರಾಗ ರತಿಯ ನೆರೆಯ,
ಅಹಂಕಾರಕೆಸರ ಹೊರೆಯ
ಬಾಳಹೊಸಲ ಸನಿಯಕಂದು
ಹಾದಿಕಾರನಾಗಿ ಬಂದು,
ತನ್ನ ತೃಷೆಯ ತಣಿಸೆ ಬಯಸಿ,
ಕೆಸರ ಕಂಡು ಕುಡಿಯ ಹೇಸಿ,
‘ಹೊಸಲು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಬರುವ ’

ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮೂಂಧಳರು

ಎಂದು ದೇವ ದಾಟಿ ನಡೆವ
ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೊಳಗೆ ಜಲದಿ
ಸುಳಿವ ಅವನ ನೆಳಲ ತೆರದಿ —

“ಎನ್ನ ಅರಿವ ಬಯಲಿನೊಳಗೆ
ಭಯದ ಕಾರಮುಗಿಲು ಮಸಗೆ,
ಆಸೆ ಪವನ ಬೀಸುತಿರಲು,
ಮುದದ ಮಿಂಚು ಮಿಂಚುತಿರಲು,
ಆಳಲ ಗುಡುಗು ಗುಡುಗುತಿರಲು,
ಕ್ರಾಂತಿ ಶಾಂತಿಯಪ್ಪ ಮೊದಲು,
ನನ್ನ ಕವಿಯು ಹುಚ್ಚ ನಂತೆ
ತರುವ ಭಾವದೀಪದಂತೆ —

“ನೀರಸಾಮ್ರವನದ ಕವಿಯೆ,
ಸುಗ್ಗಿ ಬಿಂಬ, ಜೈತ್ರಶಿಖಿಯೆ,
ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಮೌನದಲ್ಲಿ
ಹಾಡುಗರೆದು, ತಿಮಿರದಲ್ಲಿ
ಬೆಳಕ ಸುಳಿಸಿ, ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸುಗ್ಗಿ ಚಾಯೆ ತೋರಿ — ಇಲ್ಲಿ
ಕೊನೆಗೆ ನೊಂದು ನಂದಿಹೋದೆ,
ತಾರಿ ಆರಿ ಮಾಯವಾದೆ.
ಹೇ ರಸಾಲತರುಕಿಶೋರ,
ನನ್ನ ಕಾರ, ಕರ್ಮವೀರ,
ಇಂದು ನಿನ್ನ ಭೇರಿ ಹೊಳಲ
ಮುಂದೆ ಕೇಳಿ, ನಿಂದೆ ಇರುಳ
ಮುಸುಕನೊಗೆದು, ಜಾಡ್ಯ ಸಿಗಿದು,
ನಿನ್ನ ಗುಡಿಯನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು,

ಮಾಂದಳರು

ನೀನು ಕಂಡ ಕಣಸ ಕಂಡು,
ನಿನ್ನ ಹಾಡ ಹಾಡಿಕೊಂಡು,
ನನ್ನೊದಯದ ಜಯಕೆ ನಡೆವ
ವನವೆ ಇಂದು ನಿನ್ನ ಅಳವ
ತನ್ನ ಜಾಡ್ಯ ಮೌಢ್ಯದೊಳಗೆ
ಸಾಧಿಸಿಹುದು — ಗೊತ್ತು ನನಗೆ.

ಆದರೇನು,

ಆಮೃತನು,

ನಿನ್ನ ಬಾಳು ಸಾರ್ಥ ಬಾಳು,
ಸಾವು ಬದುಕಿಗಿಂತ ಮೇಲು.
ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ವನದ
ಬಂಜೆಬಾಳು ಬೆಸಲೆಯಾಯ್ತು;
ನಿನ್ನ ಸಾವಿನಿಂದ ಜಗದ
ಮಾಗಿ ಸೆರೆಯು ಸಡಿಲವಾಯ್ತು;
ಇಂದು ನೀನು ಕೆಡೆದ ಇರುಳೆ
ಸುಪ್ತವನದ ಉದಯವಾಯ್ತು;
ಇಂದು ಬಿಗಿದ ನಿನ್ನ ಕೊರಳೆ
ನನ್ನೊದಯದ ಕಹಳೆಯಾಯ್ತು.
ಸೋತು ಗೆದ್ದ ಧೀರ ನೀನು!
ಸತ್ತು ಬದುಕಿದಮರ ನೀನು!
ಧನ್ಯ ನೀನು,
ಮಾನ್ಯ ನೀನು!”—

ಎಂದಾ ಜಡಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಜಾಡ್ಯದೊಡನೆ ಸೆಣಸಿ ಹೋದ,
ಸುಸ್ಥಿರ ಚಿರ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ

ಹಿಮ್ಮಾಗಿಯ ಮುಂದಳರು

ನಚ್ಚ ನೂಡಿ ನಂದಿಹೋದ,
ತಳಿರ ತೊಂಗಲನ್ನು ನೋಡಿ,
ಮನದೊಳೊಗೆದ ಭಾವವೋಡಿ-
ಗಿಂತು ನಾಸು ನುಡಿಯ ಸೀಡಿ,
ಚರಮಗೀತವೊಂದ ಹಾಡಿ,
ಮನೆಗೆ ನಡೆದೆ ಮೆಲ್ಲನೆ —
ಮನದಿ ಮರುಗಿ ಮಣ್ಣಿನೆ.

ನವೋದಯಂ

ದಾನವಹೃತ ಮೇದಿಸಿಯಂ
ದಂಷ್ಟ್ವಾಗ್ರದೊಳಿರಿಸಿ,
ಭೂದಾರಂ ಪಾತಾಳವ-
ಸುಳಿದೆದ್ದನೊ ಎನಿಸಿ,
ದೂರದಿಗಂತದೊಳೊಪ್ಪಿದೆ —
ರವಿ ಮಂಡಿತ ಶೃಂಗಂ,
ನೀಲಾಚಲಮುದ್ದೀಪಿತ
ಪೂರ್ವೋದಧಿಸಂಗಂ.

ಕನ್ನೆಯ ನಿದ್ಧೆಯು ಸಡಿಲಲು
ಮುತ್ತಿಟ್ಟನೊ ಧೀರಂ !
ಹೊಲ್ಲಳ ಶಾಪಂ ತೊಲಗಿತೊ
ಬಹುಗಾಢ ಗಭೀರಂ !
ಚೆನ್ನುಖವಾಯಿತೊ ಲೋಕಂ,
ಉಕ್ಕುಕ್ಕಿತೊ ಹರ್ಷಂ !
ಸೋಜಿಗಮೇನಸಗಿಹುದೊ
ಇನಕರ ಸಂಸ್ಪರ್ಶಂ !

ಮಿಸುಮಿಸುಗಿದೆ ಪಸುಮುಡಿಯೊಳು
ಮಂಜಿನ ಹರಳುಹನಿ ;
ಪಿಸುಮಾತೊಲು ದೆಸೆ ದೆಸೆಯೊಳು
ಹಬ್ಬಿದೆ ಎಲೆಯ ದನಿ ;

ನವೋದಯಂ

ಚಲಿಪಿಲಿ ಹಾಡಿಗೆ ಗುಬ್ಬಿಯ
ಥಕ ಥೋಂ ಧಿಕ್ಕಿಟ್ಟಿ;
ಎನೀಕ್ಲಿ ಸಲಿಂತರಳಿದೆ
ತಾವರೆ ಹೂದಿಟ್ಟಿ !

ದಿನ ದಿನದಂತಲ್ಲಿ ದಿನ —
ನವಸುಂದರಮೆಲ್ಲಂ;
ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕನಸೊಂದನು
ಬಗೆಗೊಂಡನೊ ಸಲ್ಲಂ —
ಈ ಖಗವೀ ಮೃಗವೀ ನಗ-
ವೀ ವಸ ಕಂದರವಂ,
ಮಂಜುಳನಾದಿನಿ ಧುನಿಯಂ,
ಸ್ವರ್ಣಾರುಣ ನಭವಂ.

ಪಗಲಂ ಈ ಚೆಂಬೆಕಕೊಲು —
ಆವುದೊ ಅನುರಾಗಂ,
ಎಲರಂ ಈ ಸೌರಭದೊಲು —
ಆವುದೊ ಅನುಭೋಗಂ,
ಬಗೆ ಬೆಳಗಿದೆ, ಮನಕಾಗಿದೆ —
ಅಂದಿನ ದಿನದಂತೆ,
ಮೋಹನನೆನ್ನಂ ಮೋಹಿಸಿ
ರಾಸಕೆ ಕರೆದಂತೆ.

ಹೊಸಲ ಹಾಡು

ಸ್ಥವಿರ ಗಿರಿಯ ಚಲನದಾಸೆ,
ಮೂಕ ವಸದ ಗೀತದಾಸೆ,
ಸೃಷ್ಟಿ ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತ ತಿರೆಯ
ನಗುವಿನಾಸೆ ನಾ.

ಬಾಳ್ವೆಗೆಲ್ಲ ನಾನೆ ನಚ್ಚು,
ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚು,
ನಾನೆ ನಾನೆ ವಿಧಿಯ ಹುಚ್ಚು,
ಹೊಸಲ ರಾಣಿ ನಾ.

ಕಿರಣ ನೆಯ್ದ ಸರಿಗೆಯುಡಿಗೆ,
ಇರುಳು ಕೊಟ್ಟ ತಾರೆತೊಡಿಗೆ,
ಇಂದುಕಳೆಯ ಹೂವೆ ಮುಡಿಗೆ -

ದೇವಕನ್ಯೆ ನಾ.
ಬೆಳ್ಳಿನೊರೆಯ ನಗೆ ನಗುತ್ತ,
ತೆರೆಯ ನಿರಿಯ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತ,
ಕಡಲ ವರಿಸೆ ತವಕಿಸುತ್ತ,
ನಡೆವ ವಧುವೆ ನಾ.

ನಲಿತ ಕುಣಿತವೆನ್ನ ಶೀಲ,
ಚಲನವೆನ್ನ ಜೀವಾಳ,
ಲುಪ್ತವಾಗೆ ದೇಶಕಾಲ
ಎನ್ನ ಗಾಯನಾ.

ದಡದ ಗಿಡಕೆ ಪುಷ್ಪಹಾಸ,
ಸನಿಯದಿಳಿಗೆ ಸಸ್ಯಹಾಸ,
ಹಾಸಕೀರ್ಣ, ಹಾಸಪೂರ್ಣ,
ಎನ್ನ ಜೀವನಾ.

ಹೊನಲ ಹಾಡು

ಹೂವಿನಾಸೆಯನ್ನು ತೋರಿ
ಎಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನೀರ ಕಾರಿ
ರೆಂಬಿಯಡ್ಡಗಟ್ಟಿ, ಹಳುವು
ಆಡೆ ಕರೆವುದು ;
ಬಿಟ್ಟ ಮುದ್ದು ಮಾಡಲೆಂದು,
ಮಡುವು ಹಾದಿ ತಂಗಲೆಂದು,
ಕಡಲು ಒಲುಮೆ ಸಾಲದೆಂದು —
ನನ್ನ ತಡೆವುದು.

ನಾಸು ಸಿಲ್ಪುದೊಂದೆ ಚಣಂ
ಸತತಕರ್ಮವೆನ್ನ ಗುಣಂ
ಅದಕೆ, ಕಾಣೆ ಗೋಳನಣಂ
ಹರ್ಷಮೆನಗೆ ಚಿರಂತಣಂ.

ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಳ್ಳನಡಗಿ
ಬಂಡೆ ಮೇಲೆ ಹವ್ವನೆರಗಿ
ಮಡುವಿನಿಂದ ಮೆಲನೆ ಜರುಗಿ
ಕಡಲಿಗೋಡುವೆ ;
ಬಿಸಿಲ ಕೋಲ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತಿ
ನೀರ ತೇರನೇರಿ ಸುತ್ತಿ
ತಿರುಗಿ ತಿರೆಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ
ಧುಮುಕಿ ಹರಿಯುವೆ.

ಮಾಂದೇರು

ಅಚರ ಜಗದ ಚಲನದಾಸೆ
ಮೂಕ ಜಗದ ಗೀತದಾಸೆ
ನಿಯತಿ ನಿಯಮ ನಿಯತ ಜಗದ
ನಗುವಿನಾಸೆ ನಾ.

ವಸವಿಸೋದ, ಮಲೆಯ ಮೋದ,
ಮುಗಿಲ ಮೇಲೈ, ನಾಡ ನಲೈ,
ನಾನೆ ನಾನೆ ದಿವದ ಕೂರ್ಮೆ —
ಪೊಸಲ ರಾಣಿ ನಾ.

ಮಾನಕನ್ಯೆ

ಚಾರು ಶಾರದ ಸಂಘೈ.

ನೀರ ನೀಲಾಕಾಶ

ಪೇರಾಳದರ್ಣವವ ಹೋಲುತಿತ್ತು.

ಜಲಸಸ್ಯ ಸಿವಹದೊಲು

ಜಲದವಂಚಿಸೊಳಿತ್ತು,

ಎಳೆಯ ಪೆರೆ ಪಾತಾಳ ಯಾನದಂತೆ.

ಬಾನಿನಂತರದಲ್ಲಿ

ಮಾನಂತೆ ತೇಲಿದುವು

ವೈನತೇಯಗಳೆರಡು ಗರಿಯಲುಗದೆ.

ಆಡಿಯೊಳಗೆ ನಾಸಿದ್ದೆ

ಕಡಲ ಕರುಮಾಡದೊಳು

ಬಿಡುವಿಗಳೆಸುವ ಮಾನಕನ್ಯೆಯಂತೆ.

“ಮೇಲೆ ಮೇಲೇರುತ್ತ

ನೀಲಸೀಮೆಯ ಮಾರೆ

ಲೀಲೆಯಿಂದೋಪನನು ಸೇರಲಳವು.

ಈಯಾಸೆ ಹುಚ್ಚಲ್ಲ,

ಆಯಾಸವಿನ್ನಿತ್ತಿಲ್ಲ,

ಕಾಯವೂ ಸರವಿದಕೆ” ಎಂದಿತೊಲವು.

ಬಾಳುಬಾಳನು ಹಾಯ್ದು

ಬಾಳ ನಚ್ಚನು ಹೊಯ್ದು

ಕಾಳೋರಗಾಮಿಯೊಲು ನೆನಹು ನುಸುಳಿ,

“ನೀ ತಿರಸ್ಕೃತೆ, ಅದಕೆ

ಈ ತೆರದ ಬಾಳಾಯ್ತು,

ಎತಕ್ಕಿ ಬಯಲಾಸೆ ನಿನಗೆಂ”ದಿತು.

ಮಾಂದಳರು

ಎಂಥ ಕುಲ, ಎಂಥ ಚಲ,
ಎಂಥ ಮೋಹಕ ಕಾಯ,
ಎಂಥ ಕರಣದ ದೌತ್ಯ, ಮನದ ಮಂತ್ರ!
ಅಂತರಂಗಕೆ ಸಲ್ಲೆ
ಎಂಥ ನೋಂಪಿಯ ನೋಂತು
ಇಂತಿದೆಲ್ಲವ ಪಡೆದೆ! ಎಂತು ವ್ಯರ್ಥ!

ಚಾರು ಶಾರದ ಸಂಧ್ಯೆ.
ನೀರ ನೀಲಾಕಾಶ
ಪೇರಾಳದಬ್ಬಿಯನು ಹೋಲುತಿತ್ತು.
ಆ ಮಹಾರ್ಣವ ತಲದಿ
ಕಾಮಹತ ನಾನಿದ್ದೆ
ಪ್ರೇಮವಂಚಿತ ವಿನಾಸಕಸ್ಯೆಯಂತೆ.

ಕೊಳದೆಡೆಯ ಇರುಳು

ಬುವಿಬಾನಳೆದುರವಣಿಸಿದ
ಹರಿ ಪಾದಕೆ ತಲೆಯೊಡ್ಡುತ್ತ
ಕೆಳ ಲೋಕಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿಹ
ಬಲಿದೊರೆಯಂದದೊಳು,
ಮಿಗುವಿರುಳಿನ ನಿಡು ನೀಟಿದ
ದೇಸೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಮುಗಿಲಡಿಯಡಿ
ಮರೆಯಾದುದು ಸಗಲೈಸಿರಿ
ಪಡುವಣ ಕಮರಿಯೊಳು

ಹಿಮವದ್ಗಿರಿಗಹ್ವರದೆಡೆ
ತಪವೆಸಗುವ ವರಯೋಗಿಯ
ನಿಶ್ಚಲ ಕಿಂಚಿನ್ನೀಲಿತ-
ಫಾಲಾಂಬಕಮೆನಲು,
ಬೆಳ್ಳಂಚಿನ ಕರಮುಗಿಲಿನ
ನಡುವಣ ಬಾನಿನ ನೆತ್ತಿಯೊ-
ಳೆಂತೊಪ್ಪಿದೆ ಹೊಂಬಣ್ಣದ
ಬದಿಗೆಯ ಪೆರೆಯೆಸಳು.

ಚಣ ಚಣಕೂ ಮಿರುಮಿಂಚುವ
ಕೋಲ್ಮಿಂಚಿನ ಸಂಚೇನಿದು —
ತಪ ಭಂಗಕೆ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರವ-
ನಣಿಗೈವನೊ ಮಾರಂ?
ಚಣ ಚಣಕೂ ಕಿವಿಗಿಸಿದೆನೆ
ಗುಡುಗುಡುಗುವ ದನಿಯೇನಿದು —
ಸಿಂಗಾಡಿಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ
ಮಿಡುವನೊ ಎದೆಗಾರಂ?

ಮಾಂದಳರು

ಕಣ್ಮನಗಳ ನೀರಡಿಸುವ
ನಿಶ್ಯಾಂತಿಯ ಈ ಇರುಳೊಳು
ಉತ್ತುಕಿಸಿಹೆ, ಕಾತರಿಸಿಹೆ,
ಭಾವುಕ ಕತಮೇನೈ?
ಕಣ್ಣೋಲಲು ಸಿಟ್ಟಿಸುವೇ
ಕಿವಿ ಸೋಲಲು ಲಾಲಿಸುವೇ
ಬಗೆ ಸೋಲಲು ಭಾಪಿಸುವೇ
ಭ್ರಾಂತಿಯ ಬಗೆಯೇನೈ?

ನೇವುರದಿಸಿದನಿ ಯಾವುದ
ಸೂಡಿದ ಪೂಗಂಪಾವುದ
ನೋಟದ ಕುಣಿಮಂಚಾವುದ
ಸ್ಮೃತಿಧನುಪಂದೋಗೆದು,
ನಿನ್ನೆದೆಗವೆಯೊಳಗಿಂತೆಯೆ
ತಪಸ ಸಿರಾಶೆಯ ರುದ್ರಸ
ಎಚ್ಚರಿಸುತ, ಬಲವಾವುದು
ಬೀಳುವೆಯಾಗಹುದು?

ಕಾರ್ತೀಕ

ಕನಸಿಗರಿಗೆ ಮಾಸವೇಕ

ಕಣಸುತರುವ ಕಾರ್ತೀಕ!

ಸಿಯತಿ ತನ್ನ ಬಿಡುವಿಗೆಂದು

ಮಾಸಲಿಡುವ ಕಾಲವೆಂದು.

ನಿಗಿ ನಿಗಿ ನಿಗಿ ನಗುವ ಹಗಲು,

ಝಗಿ ಝಗಿ ಝಗಿ ಝಗಿಸುವ ರಳು.

ಒಹು ಮನೋಜ್ಞ ಲಲಿತ ಮಧುರ-

ರಾಗ ರಚಿತ, ಭಗಣರುಚಿರ

ಭಾವದೀಪ್ತ ಸಂಘೈ!—ಎಂತು

ನುಡಿಸಿದಿರ ಜೆಲುವ? ಕಂತು

ತನ್ನ ತೋಪಕಿರವಗೊಡಲು

ತಾನೆ ಕುಂಚಿ ಹಿಡಿದನಲೆ?

ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಸುತ್ತ ಸುಳಿದು,

ಹರಳ ಚೆಲ್ಲೆ, ಹೊನ್ನ ಕಳೆದು,

ಹೋದಳೆನಲೆ ಅಪ್ಪರಸಿ

ಇಸಿಯನರಸಲವಸರಿಸಿ?

ಅಗೋ ನೋಡು! ಗೊಲ್ಲ ಹುಡುಗ,

ಕೋಡ ತುದಿಯನೇರಿ ನಿಂತು,

ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿಯ ಮಾಟದಂತೆ

ನಿತ್ಯದಿಳಿಯ ಚೋದ್ಯವೆನಿಪ

ಸಂಜೆರವಿಯ ಸ್ವರ್ಣಕಾಂತಿ-

ಗೊಡ್ಡಿ ತನುವ, ಹೋ ಹೋ

ಎಂದು ಕುಣಿದು, ಮೋರುಗಿರಿಯ

ಶಿಖರವಡರಿ ಎಹರಿವಮರ-

ಕುವರನನ್ನೆ ಹೋಲುತಿಹನು!

ಇಗೋ! ಪುರಂಧ್ರಕಾಮ್ಯವಾದ
 ಸೋಪಾನರಮ್ಯವಾದ
 ಸರಸಿಯೊಳಗೆ, ಕಿರು ಕಿರುದೇರೆ,
 ಮುಗಿಲ ರಂಗನೆರಚಿಯಾಡಿ,
 ವೃದ್ಧ ಸಖಸನೇಳೆಯಂತೆ
 ಗುಡಿಯ ನೆಲಲ ಗೇಲುವಾಡಿ,
 ಗೆಲುವುಗೊಂಡು ಸಲಿಯುತಿರಲು;
 ನೀರಿಗೆಂದು ಒಂದು ಬಾಲೆ
 ತನ್ನ ಕಾಲಸಿಳಿಯಬಿಟ್ಟು,
 ತಂದ ಕೊಡವ ಮುಳುಗಿಸಿಟ್ಟು,
 ಪಡುವದೆಸಗೆ ದಿಟ್ಟಿಯಟ್ಟಿ,
 ಅಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಮುಗಿಲಿನೊಳಗೆ —
 ತನ್ನ ಹೃದಯದಾಳದಲ್ಲ
 ಭಾವರಾಗದುಲ್ಲದಲ್ಲ
 ತನಗೆ ತಾನು ತಿಳಿಯದಂತೆ
 ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವೊಲುಮೆಯಂತೆ —
 ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲಸ ಕಳೆಯಕೊಂಡು
 ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರ-
 ಲೇಖೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಇಂದು
 ಅವದೋ ಕನಸಿಗಾಗಿ
 ಅವದೋ ಬಯಕೆಗಾಗಿ
 ಉತ್ಸೇಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ
 ಬಗೆಯ ಚಂದವನ್ನು ನೋಡು!

ಒಡತಿ ಒರುವ ಬೇರು ಕೊಡಲು
 ಮಿಂಚಿ ಮುಂಚೆ ಹೋದಳಿನ್ನೆ,

ಕಾರ್ತಿಕ

ಪಡುವಲಾಚೆ ಸಂಜೆ ಸಾಗೆ,
 ಜಗವೆ ನಿಶ್ಯಬ್ಬವಾಗೆ —
 ಕೃತ್ತಿಕೆಗಳ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು
 ರೋಹಿಣಿ ಮೂಗುತಿದು ತೊಟ್ಟು
 ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಪದಕ ಝಗಿಸೆ
 ಪುನರ್ವಸುವೆ ಕಾಂಚಿಯೆಸಿಸೆ
 ಮಿಕ್ಕ ಚುಕ್ಕೆ ಘಾಳಿಸಿಂದ
 ತನ್ನ ದೊಂದು ಠೀವಿಯಿಂದ
 ಪರೆಯ ಸೊಡಲ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ
 ಮಂದ ಮಂದ ಗಮನದಲ್ಲಿ
 ಬಾಸ ಸೆಜ್ಜೆಗೈತರುವ
 ಇರುಳ ಚೆಲುವನೆಂತೊರೆವ!
 ಇಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಬ್ಬ.
 ಸಮ್ರ ಶುಭ್ರ ಚಂದ್ರಹಾಸ
 ತಿರೆಯಿರವನು ನಾಕದೊಂದು
 ಕನಸಿನೊಳಗೆ ತೇಲಿಸಿಹುದು.
 ಅಗೋ! ಮೇಲೆ, ದೂರದಲ್ಲಿ —
 ಚಕ್ರವಾಳದಂತರದೊಳು,
 ಲೆಕ್ಕಪಲ್ಲದಷ್ಟು ಸೊಡರ
 ಹೊನ್ನ ಹೊಗರ ದಳಗಳಿಂದ,
 ಗೋಪುರಾಂತದೀಪ್ತವಾಗಿ
 ಮಲೆಯ ತುದಿಯ ಗುಡಿ ಅದೊಂದೆ
 ಕಾಣುತ್ತಿಹುದು ಮೂಡಲೊಳಗೆ
 ಬಿಳುದಿಂಗಳ ವಾಲ್ಮೀಕಿಲೊಳು —
 ಮುನ್ನ ಅವ್ಯಕ್ತದಿಂದ
 ಘನಶ್ಯಾಮನಾಭಿಯಿಂದ

ಮೊಳೆಯುತ್ತದೆ ಜಿರಿಯಲಿರುವ
ಶತ ಶತ ದಳ ಕಮಲದಂತೆ.

ರಸಿಲೋಕ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂತು
ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ಪರಿಸೆಗೊಂಡು
ಜಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದು
ಗುಡಿಯೊಳಿಂತು ಸೆರೆದರೆಸಲು —
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ, — ಹೊಸಿಲ ಮೇಲೆ
ಗುಡಿನೊಳಗೆ ಜಗುಲಿ ಮೇಲೆ
ಕೈಸಾಲೆ ಕಂಬದಲ್ಲಿ
ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗುಳಿಗಳಲ್ಲಿ
ಬೃಂದಾವನದ ಸುತ್ತ
ದೇವನಿದಿರು ಸುತ್ತಮುತ್ತ
ಸೊಡಲಮಲ್ಲಿಯಂಜಲಿಯೊಳು
ರಂಗವಲ್ಲಿಯಾರತಿಯೊಳು,
ತೂಗಿ ಬಾಗಿ ಕುಡಿಯ ಮೆರೆಸಿ
ಇದೇ ಸುವರ್ಣೋಕಮೆನಿಸಿ
ಬೆಳಗುತಿಹುದು ದೀಪಮಾಲೆ.

ಉಚ್ಚ ನೆನದೆ ನೀಚನೆನದೆ
ಪೌರವೃದ್ಧ ರೊಂದುಗೂಡಿ,
ಅಂಜಲಿಯೊಳು ಹಣತೆಯಾಂತು,
ಮಂತ್ರವೂತ ಆಚ್ಛಾದೀಪ-
ದಾರತಿಯನು ಮುಂದೆ ಕೊಂಡು,
ವೇದಘೋಷ ಘೋಷ ಎನ್ನೆ,

ಘಂಟಾರವ ಶಿವೋಮೆನ್ನೆ,
 ಶಂಖಸ್ವನ ಮೊಗೆಯುತಿರಲು,
 ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗುತಿರಲು,
 ತಾಳ ಮೇಳ ಮೇಳವನೆ —
 ತನ್ನ ಸತ್ತ್ವವರಿವ ಜೀವ
 ಮುಕ್ತಿಯಂತ್ಯ ಸಿವೇದನವ
 ಹಾ ಹೂ ಗಾಸದೊಡನೆ
 ಇಂತೆ ಸಲಿವುದೆನ್ನುವಂತೆ —
 ದೇವ ದೇವನಡಿಮಲರೊಳು
 ಸೊಡಲ ಸಲಿಸಿ ದೀಪವೆತ್ತೆ ;

ಗುಡಿಯ ಹೊರಗೆ ಉತ್ಸವದೊಳು
 ಬಿಜಯಗೈವ ದೇವಸಿದಿರು,
 ತೈಲಸಿಕ್ತ ನೂತ್ನವಸನ-
 ದಾಲಂಬದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ —
 ತನ್ನ ತನುವನುರೆ ತಾಪಿಸಿ
 ಆತ್ಮತೇಜವುದ್ದೀಪಿಸಿ
 ಸಿರ್ವಾಣಕ ಮನವಾಡುವ
 ಪರಮ ಯೋಗಿಯಾತ್ಮದಂತೆ —
 ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸಿ ಪ್ರಜ್ಜ್ವಲಿಸಿ
 ಗೋವುರಾಗ್ರಗಾಮಿಯಾಗಿ
 ನೀಲ ಗಗನತಲವ ಮುಟ್ಟಿ
 ತಲ್ಲಿನನಾಗುತಿರಲು ;

ಸೋಜಿಗವನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ
 ಧನ್ಯ ಭಾವವಡೆದು ಮಂದಿ —

ಮಾಂದಳರು

ದೀಪದರ್ಶನಾನಂದಿ —
ಭಾವಮಾತ್ರರಾಗುತ್ತಿರುವ
ಪರಿಯನೆಂತು ನಾವೇಳ್ವೆ!

ದಿಟದಿಟದಿಟ ಕಾರ್ತಿಕ
ಕನಸಿಗರಿಗೆ ಮಾಸವೇಕ!
ದೀಪದೀಪ್ತ ಕಾರ್ತಿಕ
ಜ್ಞೋತಿರ್ಮಯ ಕಾರ್ತಿಕ
ಅಸ್ತಿಕ ಕಾರ್ತಿಕ!

ನಂದಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲುಗಡೆ

ಬೇಡದೆ ಬಿಸುಡಿದ ವಸ್ತುವೊಲಾಯ್ತುಳಿ
ಕೆಳ ಕೆಳಗಾಳದ ಕಣಿವೆಯೊಳು ;
ಕಪ್ಪೆಯ ಗೂಡೋ, ಹುತ್ತವೊ ಇದು ಎನೆ
ಸಗೆಗೇಡಾಯಿತು ನೆರೆಹೊಳಲು ;
ಕೆರೆಯೋ ಕೊಚ್ಚೆಯೋ, ಪೈರೋ ಪಾಚೆಯೋ,
ಹಳುವೋ ಹುಲ್ಲಾವಲ ಹರಹೋ ?
ಎನ್ನುತ ಭ್ರಮಿಸುವ ತೆರವಿಂದಾಯಿತು
ನಂದಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲುಗಡೆ.

ಐರಾವತವೆನೆ ಬಿಳಿಮುಗಿಲಾನೆಯ
ಸದರದ ಮುಟ್ಟುತ ನೇವರಿಸಿ,
ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆನೆ ಬಾನಿನ ನೀಲವ
ಟೊಂಗಿಯ ತುದಿಯೊಳು ದೋಲಯಿಸಿ,
ಚಿರಯೌವನವೆನೆ ಹಸುರನು ಮೆರೆಯಿಸಿ,
ಜುಮ್ಮನೆ ಸುರಭಿಯು ನಿಶ್ಚುಸ್ತಿಸಿ,
ದಸಿಯೊಳು ನೆಳಲೊಳು ಚೋದ್ಯಂಗಳೊಳಿಸುವ
ಬನವಿದಿಗೋ ಮಲೆ ಮೇಲುಗಡೆ !

ಕಿರುದೆರೆಕುಡುರೆಯ ರವಿರಾವೃತರನು
ಕೊಳದಂಗಣದೊಳಗೋಡಿಸುತ,
ಜಣಕೂ ಚೆದರುವ ಮೋಡದ ಮಂದೆಗೆ
ಬಾನಿನ ಬುಲೆಗಳಗೂಳಿಸುತ,
ತಲೆ ಕೆದರುತ, ಮೈ ಕುಣಿಸುತ ತರುಗಳ
ಹುಡುಗಾಟಕೆ ಹುಯಿಲಿಡಿಸುತ್ತ,
ತಿಣ್ಣನೆ ಮಂದಿಯು ತುಡುಕುತ, ಜಡತೆಯ
ಕಸಿಯುವೆಲರ್ ಮಲೆ ಮೇಲುಗಡೆ.

ಮಾಂದಳರು

ಪಗಲಿರುಳಾಗಿಸಿ ದೆಸೆಯೊಗ್ಗೂಡಿಸಿ
ಲೋಕವ ಮೋಹಿಸುತುರವಣಿಸಿ,
ಘುಡು ಘುಡಿಸುತಲಾರ್ಥಟಿಸುತ ಫಳ್ಳನೆ
ಪಲ್ಕಿರಿಯುತ ಭೀಕರನೆಸಿಸಿ,
ಬುದ್ಧನ ಮಾರನೊಲಚಲವ ತಾಗುತ
ಹಮ್ಮುಳಿದೋಡಲು ಕಾರ್ಮುಗಿಲು,
ನಗುತಿಹ ದೇವರ ದಿವ್ಯಸ್ಥಿತವೆನೆ
ಮಳೆಬಿಸಿಲಿದೊ ಮಲೆ ಮೇಲುಗಡೆ.

ಸೊಡೆಯಂತಸುವನು ಬಿಸಿಲುದ್ಧಿಪಿಸೆ
ಸಲಿದುಲದಾಡುವೆ — ಸುರಸವೊಲು ;
ಕೈಯೆಡೆ ಕೋಡೊಳು ರೆಕ್ಕೆಯಗೊಳ್ಳಲು
ಮುಗಿಲುತ್ಸುಕಿಸುವೆ — ಯಕ್ಷನೊಲು ;
ಗಿರಿಶನೊಲದ್ರಿಯ ಸಡೆವ ಮಹಾತ್ಮನ
ಹಿಂಬಾಲಿಸುವೆನು — ಗಣರವೊಲು ;
ಅಮರ್ತ್ಯಜೇತನರನೇಕಭಾವಗ-
ಳಂತೆನಗಹುದೈ ಮೇಲುಗಡೆ.

ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಿಳುದೆಸೆ ದಳಗಳ
ತಿರೆ ಹೂಮುಚ್ಚಲು, ಇರುಳಿಳಿಯೆ,
ಶಾಂತನ ತೇಜಸ್ವಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿ
ತಮ್ಮೊಳಬೆಳಕೊಳು ಜನವೆಸೆಯೆ,
ಶ್ರುತಿ ಸುಡಿಯಲು, ಸುತಿಯೊಗೆಯಲು, ಕರಣಗ-
ಳಮಿತಾಚರಣೆಯ ಸುತಸವೊಲು
ದಣಿದಾತ್ಮದ ಬಳಿಗೈತರೆ — ಅಹ ಎ-
ಸುತ್ಸವವೋ ಮಲೆ ಮೇಲುಗಡೆ!

ಶರಾವತೀ ಜಲವಾತ ನಿರ್ಘೋಷ

ಜಗವೆ ಯಾತ್ರಿಕನಾಗಿ ಚೆಲುವ ದೇವಿಗೆ ಹರಸಿ,
ಚೇತನದ ಸೌಂದರ್ಯದೀಪ್ಸಿತವ ಸಲಿಸುವೀ
ವಾತದದ್ಭುತ ಭೀಮಕಾಂತ ಕಮನೀಯತೆಗೆ
ಬಗೆ ಸೋತುದಂತಿರಲಿ, ಕಣ್ಣಾಸೆ ಮಿಕ್ಕಿರಲಿ;

ಅಲಿಸಾದೊಡೆ, ಕೆಳೆಯ, ಸನ್ನಾತ್ಮವರಳುವೊಡೆ,
ಈ ನದಿಯ ಚಿತ್ರತರಭೃಗುಸತನ ಘೋಷವನು —
ವೃಂದದಳತೆಗೆ ಶಬ್ದ ಬಿಳಿಯುವೀ ಮಾಟವನು!
ಕೇಳೆ ಕಿವಿ ಬಿಡರುತಿರೆ, ನಾದವಾಹಿನಿ ಎಂತು,

ದೊರೆಯ ಬಿಡುಗಡೆಗೆಂದು ನಡೆತರುವ ಪಡೆಯಂತೆ,
ಕರಣಗಳ ಜರ್ಘ್ನಿಸಿ, ಮತಿ ಮುತ್ತಿ, ಅರಿವಳಿಸಿ,
ಸೆರೆ ಸಿಲುಕಿದಾತ್ಮವನು — ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಗು ಮಾರೆ —
ದೊರೆತನದಿ ನಿಲಿಸುತಿದೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಿಂಹಾಸನದಿ!

ಶಶಿ, ತಾರೆ, ಜಲಧಾರೆ, ಈ ಮೋದವಿಭವದಂತೆ
ತೋರುತಿವೆ—ಘೋಷ, ಕೃತಕೃತಿಯ ಜಯಘೋಷದಂತೆ.

ಒಂದಿರುಳು

ಪಡುವ ಮಲೆಯ ಕಣಿವೆಯಾಚೆ
ಹೊತ್ತು ಹಾರಿಪೋಗುತ್ತಿತ್ತು,
ಮೂಡ ಮಲೆಯ ಹಲ್ಲೆ ಹತ್ತಿ
ಇರುಳ ದಾಳಿ ಸುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು;
ಬಿದ್ದ ಹೊನ್ನ ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದು
ಕಳ್ಳಸಂಜೆಯೋಡುತ್ತಿತ್ತು,
ತಲೆಯ ಬಾಗಿ ಪುರದ ದೀಪ
ಜೀವದೊಂದಿಗಿದ್ದಿತು.

ಪಾಸಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ-
ಜನದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ
ಗೋತಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು ಭರದಿ
ಸೂತ್ರಕೆಟ್ಟ ಪಟದ ತೆರದಿ.
ಮಧ್ಯತುಷ್ಟ ಮುದಿಯ ಚೆನ್ನ
'ಕುಡಲ ಕುಡಲ' ಎಂದು ತನ್ನ
ಮರಿಯಮಗನ ಮೂಗ ಹಿಡಿದು
ಬಾಯ ತೆರೆಸಿ, ಕಳ್ಳ ಸುರಿದು,
ತನ್ನ ಜೀವಕಾದ ನಲವ
ತನ್ನ ವನಿಗು ಹಂಚಿಕೊಡುವ
ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು —
ವಿಕ್ರತ ವ್ಯಂಗ್ಯವೇಷವೆತ್ತು
ಪ್ರೇಮ, ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮವು.

ಒಂದಿರುಳು

ಭಾವವೇನು ಭಂಗಿಯೇನು
ಹಾಸ್ಯವೇನು ಲಾಸ್ಯವೇನು,
ಎಂತಂದರಂತು ತೋರಿ,
ಬವಣೆಯಣೆಯ ಸುಣಚಿ ಜಾರಿ,
ಮರೆವುಕಿಂಡಿಯಿಂದ ದೂರಿ,
ಮುಕ್ತಿಯುನ್ನಾದದಿಂದ
ವ್ಯಕ್ತಮಾಯಿತಾನಂದ —
ಭೂತಧರ್ಮವು—ಸರ್ವ-
ಭೂತಧರ್ಮವು.

ಪಡುಬಡಗಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ
ಕಾಳಿಯಿರುವ ತಾಣದಲ್ಲಿ
ಕಿಚ್ಚು ಇರುಳ ನೋಣೆಯುತಿತ್ತು,
ಭಯವು ಮೂಡಿ ಮಸಗುತಿತ್ತು,
ಜೀವ ಹೌಹಾರುತಿತ್ತು,
ಡುಮ್ಮಿ ಡುಕಿಟಿ ನಾಸ ತತ್ತು
ಎಸುತ ತಮಟೆ ದುಡಿಯುತಿತ್ತು —
ತಸುವೊಳಾದ ಬೇನೆಗಾಗಿ
ವಿಶ್ವಜೀವ ಮೂಕವಾಗಿ
ವಿಣ್ಣು ವಿಣ್ಣು ದುಡಿದ ತೆರದಿ,
ಗಾಯಗೊಂಡ ತಾಣದಿ.

ಕೆರೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ

೧

ಹಿಮಂತದೇಳಿದಿನ ಕಳಕಳಿಸಿತ್ತು,
ಬಿಸಿಲೋ ಬೆಚ್ಚನೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು;
ಬಿಡುವೆಲ್ಲೆಯು ಮೈದೋರಿತ್ತು,
ಸದೋ ಮೌನದಿ ಕೆಡೆದಿತ್ತು.

ಹೊಲದೊಳು ತೋಟದಿ ಗದ್ದೆಯ ಬಯಲೊಳು
ಅನ್ನ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಿರಿಯಿತ್ತು,
ತಿರೆಯಂದಿನ ಆ ಪ್ರಕಾಂತ ಭಾವದಿ
ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯಾ ಗೆಲಿವಿತ್ತು.

“ಕ್ಲೇಶವ ತೊರೆ ಬಾ, ಶಾಂತಿಯ ಕೊಳು ಬಾ,
ಚಿಂತೆಗು ಬಿಡುವಿರಲೀ ಹೊತ್ತು:
ಎಲ್ಲರಿಗೆಲ್ಲಕು ಬಿಡುವಿದೆ”ನ್ನು ತ
ಕೆರೆದಡ ವಾಂಛನ ಕರೆದಿತ್ತು.

ಕಾಯದ ಚಿಂತೆಯೆ ಕರಣದ ಚಿಂತೆಯೆ
ಕರ್ಮದ ಚಿಂತೆಯೆ, ಈವೊತ್ತು,
ಎಲ್ಲದಕೆಲ್ಲಕು ಬಿಡುವಿರಲೆನ್ನು ತ
ಕುಳಿತೆನು ಶಾಂತಿಗೆ ಮನತೆತ್ತು.

೨

ನಾಡಧಿದೈವದ ಮೃದು ನಿಃಶ್ವಾಸಕೆ
ಕೆರೆಯದೆ ತುಸ ತುಸ ಚಲಿಸಿತ್ತು;
ಕಿರು ಕಿರುದಿರೆಯೊಳು ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳುನಗೆ
ಮುಕ್ಕಾಗದವೊಲು ಹಂಚಿತ್ತು.

ಕೆರೆಯ ತಡೆಯಲ್ಲಿ

ಈಷಚ್ಛಂಚಲ ಜಲದರ್ಪಣದೊಳು
ಹರಿತಶ್ಯಾಮ ತಮಾಲತರು
ತನ್ನಂದಕೆ ತಾ ತಲೆಯನು ತೂಗಲು,
ಸೈ ಸೈ ಎಂದಿತು ಮೆಲ್ಲೆಲರು.
ಝಗಿ ಝಗಿ ಕೆಂಪಿನ ಸಿಗಿ ಸಿಗಿ ನೀಲದ
ಹೊಳೆ ಹೊಳೆ ಹೊನ್ನಿನ ತೊಡವನೊಲು,
ಹಕ್ಕಿಯ ಸೋಬೆಗ — ಅದೊ, ಮೊಂಚುಳ್ಳಿ! —
ಎಂತಕವಟ್ಟಿದೆ ರೆಂಬೆಯೊಳು!
ಮಲೆಕೆರೆ ಹೊಲ ಬನಬುವಿ ಬಾಸೆಲ್ಲಕು
ಮನವಿಂದೊಲಿದಿದೆ — ಎಲ್ಲಕ್ಕು;
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶಾಂತಿಯ ತಿರುಳಿನೆ ಇರುವೀ
ಹಕ್ಕಿಗೊ — ಎಲ್ಲಕು ತುಸಮಿಕ್ಕು.

೩

ತ್ರಿಗುಣೆಯ ತ್ರಿಗುಣಗಳಂತೀ ಸ್ಥಾಯಿಯೊ-
ಳೊದವುತ ಶಾಂತಿಯ ಸಮೆದಿರಲು,
ಅವಳೊಳಗನು ನಾನರಿತೆನೊ ಎಂಬೊಲು
ತಿಳಿವಿನ ನೆಮ್ಮದಿ ನನಗಿರಲು;
ಸರ್ವನೆ ಬಣ್ಣದ ಮಿಂಚೊಂದೆದ್ದಿತು,
ದುಃಸ್ವಪ್ನಕೆ ದಿನ ಬಿಚ್ಚಿದೊಲು —
ಕೆರೆಯೊಳು ಮರದಡಿ ಸವ್ಯವಾಯಿತು,
ಮೌನವೆ ನಿದ್ರೆಯೊಳಿದ್ದವೊಲು!
ಮತ್ತರೆಜಣದೊಳೆ ಸುಷುಪ್ತವಾಯಿತು
ಜಾಗೃತ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆ ತಿರುಗಿ;
ಮತ್ತದೆ ತಾಣದಿ ಸುಸ್ಥಿತವಾಯಿತು
ಮರದೊಳು ಮೊಂಚುಳ್ಳಿಯು ತಿರುಗಿ.

ಮಾಂದಳರು

ಆದೊಡೆ ಸನ್ನೀ ಪ್ರಶಾಂತಲೋಕದೊ-
ಳೇನಾಯಿತೊ ಅದ ಪೇಳಿದನೆ —
ಕೊಕ್ಕಿಸ ಮೌನಿಸ ನಸು ನಸು ಸುಲಿತವೆ
ಶಾಂತಿಪ್ರಳಯವನೆಸಗಿತೆನೆ.

೪

ಇಂತೀ ತೆರದೊಳು ನೆಮ್ಮದಿಗೆಡಿಸುತ್ತ,
ನನ್ನನು ಮಾಕರಿಸುವ ತೆರದಿ,
ಮಾಟದ ಮೌನದ ನಗುವನು ನಗುವೀ
ನಿಯತಿಗೆ ತರಗುಟ್ಟಿದೆ ಭಯದಿ.

ಜೀವದ ಬೆನ್ನೊಳು ಸಾವನು ಹತ್ತಿಸಿ
ನರ್ಮಿಯ ಬೆನ್ನೊಳು ಮೌನಮೆಯು
ಭಯವಾಸಂದದ ನೆಳಲಂತಾಗಿಸಿ
ಕಾಡುವ ಕಠೋರನಾರಿವನು ?

“ಆಸಂದದೊಳೇ ಜನಿಸಿತು ಜೀವವು
ಆಸಂದದೊಳೇ ಇದರಿರವು,
ಆಸಂದವನೇ ಕುರಿತೋಡುವುದಿದು
ಆಸಂದದೊಳೇ ಇದರಳಿವು” —

ಈ ತೆರ ನುಡಿದವ ಗಾಂವಿನೇ ಸರಿ !
ತುಸ ಕಂಡವನಾ ವಸವಾಸಿ.
ರಕ್ಕಸ ರಾಜ್ಯದಿ ನರ್ಮಿಯ ಮಾತೇ-
ಕೆನ್ನತ ಪಲ್ಕಡಿದನು ರೋಸಿ.

ಈ ಪರಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಕಡೆ ತುದಿಯಿಂ
ಸಂದೆಗದಂಜಿಕೆಯೊ ತುದಿಗೆ
ತಡೆಬಡೆದಾಡಲು ಮನ ದೆಸೆಗೆಡುತಲೆ,
ತಿಳಿವಿಲಿ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ —

ಕರ್ಮದ ವಿಪ್ರನ ಎನ್ನುಟ ವಾಣಿಯೊ-
ಳೀ ಪರಿ ಮೈಗೊಳ್ಳುತಲಿಂದು
ನನ್ನತ್ತರಿಸಲು ಮುಗಿಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ
ಅವತರಿಸಿತೊ ಕರುಣಾ ಸಿಂಧು—

ಎನ್ನುವ ತೆರದೊಳು ಮಂಟಪದಡೆಯಿಂ-
ದೊಯ್ಯನೆ ಸಾರುತ ಗಾಯನವು
ಸೋಜಿಗವೇನಸು ಗೈಯಿತೊ ಗೀತಾ-
ತಾರಕಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣವು!

ಕೀಲಿಯನೇನಸು ಮುಟ್ಟಿತೊ ಭಿತ್ತಿಯೊ-
ಳಾವ ಕವಾಟವ ತೆರೆಯಿಸಿತೊ,
ನೆಲೆಯನದಾವುದ ನಿಲುಕಿಸುತ್ತಾತ್ತಗೆ
ಕಣಸದನಾವುದ ತೋರಿಸಿತೊ!

“ ಕೊಲ್ಲುವುದಿದು ಎಂದಾರಿದ ತೀವರೊ
ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವುದು ಇದು ಎಂದೊ,
ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತೀವಿವಿಲ್ಲವು —
ಇದು ಕೊಲ್ಲದು, ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡದು.

“ ಜಗವೆಲ್ಲವನಾವುದು ತುಂಬಿದುದೋ
ಅದನರಿ — ಅಳಿವಿಲ್ಲದುದೆಂದು.
ಅವ್ಯಯವಾದದ ನಾಶವ ಗೈಯಲು
ಅವನಿಗಾದರುಮಳವಲ್ಲ.

ಮಾಂದೇರು

“ ಈತನ ರಸ್ತೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸವು,
ಈತನ ಸುಡಲರಿಯದು ಬಿಂಕಿ
ಈತನ ತೋಯಿಸಿ ನೀರಿಗುಮಾಗದು,
ಗಾಳಿಯುವಿತನನೋಗಿಸದು.

“ ಸಕಲ ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲನು
ಕಾಣೆವು, ಕಾಂಬೆವು ಮಧ್ಯವನು :
ಉಂತೆಯೇ ಕಂಡರಿಯುವು ಕೊನೆಯಿರವನು -
ದುಃಖವುದೇತಕೆ ಈ ಕತಕೆ ? ”

೬

ಜೀವ ಮಹಾಬ್ಧಿಯ ಸಾವಿನ ಮೊಗೆಯಿಂ,
ಆನಂದವ ನೋವಳೆಗೊಲಿಂ,
ಅಳಿಯುತ, ಇಷ್ಟೇ ಎಂಬೆಯ, ಹುಂಬಾ,
ಮಮತಾ ಮೋಹದ ಕಣ್ಣೊಲಿಂ!

ವಾಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಾಯಿತು ವಿಲಯಂ,
ಹಕ್ಕಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಭೃದಯಂ ;
ಸಮಷ್ಟಿ ಜೀವದ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳೇನಿದು ?
ನೀನೆಂತರಿಯುವೆ ಆ ಪರಿಯಂ!

ನೋವಿಂ ನಲ್ಮೆಯ, ಸಾವಿಂ ಬಾಳ್ವೆಯ-
ನಾಗಿವ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನು,
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕರ್ತನ ನಿಲುವಂ ನಿಲುಕದೆ,
ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ಮಾನವನು ?

ವಾಸೊಳು ನೋಯಿಸಿ ಬಗದೊಳು ನಲಿಯಿಸಿ
ಇಂತೆಯೆ ದೇಹದಿ ದೇಹದೊಳು
ವಿಧವಿಧ ರಸಗಳನೊಸರಿಸಿ, ಪಾಕವ-
ನೇನನು ಅಡುವನೊ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳು !

ಕೆರೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ

ಇತ್ತೆಡೆ ಕಾಯುತ, ಅತ್ತೆಡೆ ಕರಗುತ,
ಉತ್ತೆಡೆ ತಾಡನಕೀಡಾಗಿ,
ಕತಮರಿಯದೆ ಮಾರ್ಪಡುವುದು ಲೋಹಂ
ಯಾಂತ್ರಿಕಸಿಚ್ಚೆಗೆ ವಶವಾಗಿ.

ನೊಂದುದದಾವುದು? ನಲಿದುದದಾವುದು?
ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಭ್ರಮೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ!
ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯ ಯಂತ್ರಿಯ ನೋಟದಿ
ಮರುಗಲು ಕಾರಣಮೇನಿಲ್ಲಿ?

ಇಂತೀ ಪರಿಯೊಳು ಪರಿತರ್ಕಿಸುತಲಿ
ಪ್ರಶಾಂತನಾದೆನು ನಾನಂದು,
ಏತಕು ಒಲೆಯದೆ ಏನನು ಹಗೆಯದೆ
ಜ್ಞಾನದ ಯೋಗದಿ ನೆಲೆಸಿಂದು.

ಋತದ ಮೊದಲ ಕಣಸು

ಸೃಷ್ಟಿಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯಗುಹೆಯ ದಾರಿಗನಾಗಿ
 ಚೇತನಂ ನಡೆಯುತ್ತಿರೆ, ಎಸ್ಮಯಂಗೊಳಿಸಿದ
 ಸೂತನದ ಸಸುಕೊಂದು ಬಂದೆಡೆಯೊಳಾ ; ಅದರಿಂದ
 ಸೃಷ್ಟಮಂದದಕಾಯ್ತು ಅಹಮಸ್ಮಿ ಎಂಬರಿವು.

ನಾಸುಂಟು ' ಎನ್ನು ತಿದು ಹಿಗ್ಗಿ ಕಣ್ಣಿನ ತೆರೆಯ-
 ಲೆನಿತು ಭಯಮಾಯ್ದದಕೆ ಇಹದ ರಚನೆಯ ಕಂಡು !
 ಘೃಣೆಯಿರದ ಮಿತ್ರಿಯಿರದ ತದ್ವಿನ್ಮ ಬಹುವಿನೊಳು
 ಏನೆಡರ ಕಂಡಿತಿದು ತನ್ನ ಬಾಳನು ನಡಸೆ !

ಇಂತು ದುಃಖಿತದೇಹಿ ತತ್ತ್ವರಸಯುದಯವನು
 ಮೊಟ್ಟಮೊದಲೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಋತದ ಶ್ರುತಿಯೊಳು ನಡೆವ
 ವ್ಯಷ್ಟಿ ವಿವಿಧ ಸ್ವರಗಳುದ್ಗೀಠವಾಲಿಸುತ್ತ,
 ಎಂತು ನನೆಕೊನೆವೋಯ್ದೊ ಆ ಸುಪ್ರಭಾತದೊಳು !

ಎಂತು ದನಿಗೊಡಿಸಿತೊ ಸೋಹಮೋಂ ಸೋಹಮೆಂದು
 ಎಂತು ಭಯ ನೀಗಿತೋ ಸಂದಮಾನಂದಮೆಂದು !

ಕ ವಿ

ಯೋಜನಗಳಾಚೆಯೊಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಜನಿಯಾಂತು
ಮಿಂಚಿನಣುಗಳನ್ನೇರಿ ಸಕಲ ದಿಬ್ಬಂಡಲವ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತರದಿ ಮೌನದಿಂ ಮಡಿಯುತಿಹ
ಸೋಜಿಗದ ಗೀತವನು ಹಿಡಿದು, ಉಜ್ಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿ,

ಶ್ರೋತೃಪಥವೈದಿಸುವ ಯಂತ್ರದೊಲು,—ಹೇ ಕವಿಯೆ,
ಬಾಳುಬಾಳುಗಳಾಚೆ ಪ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಹೃದಯಾಂತ-
ರಾಳದೊಳು ಸಂತತಂ ಸಂಜನಿಸುವಾನಂದ-
ಮಾತೃಕೆಯೆ ತಾನಾದ, ವಿಶ್ವಕೆಲ್ಲಕು ಹರಡಿ

ವಿಕೃತಿ ಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗ್ಗಿಹ, ಶಿವದ
ಗೀತವನು ಕರಣಗೋಚರಮಾಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತ
ಚೇತನರೊಳಾ ಚಿದಾನಂದವನೆ ಮರುಕೊಳಿಪ,
ಪ್ರಕೃತಿ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಸಮೆದ ಚಿದ್ಭಂತ್ರ ನೀನಲಾ!

ಮನದ ಮೊನೆಯನು ಮಾಡು ಶಿವಸೂಚಿಯಾಗುವಂತೆ;
ಮರ್ಮವನು ಸುಡಿ, ಲೋಕ ತನ್ನ ತಾನರಿಯುವಂತೆ.

ಸಂಧ್ಯಾ

ದಿವಸಾವಸಾನದೊಳು
ಬುವಿಯ ಸುತಿಗೆಚ್ಚರಿಸೆ
'ಮುವಸ್ತೀನ' ಸಂದದೊಳು ಅಸ್ತಗಿರಿಯು
ರವಿಯಡರಿ ರಂಜಿಸಿಹ-
ನವನ ಪಾವನ ಕಾಂತಿ
ಅವತರಿಸಿ ಹರಸುತಿದೆ ಅಂಜುವಳೆಯ.

ಇನಿಯನೊಲಿಯಲಿ ಎಂದೊ
ಮನದಾಸೆ ಸಲಲೆಂದೊ —
ಎನಗರಿಯದಾ ಹರಕೆ — ಮುಗಿಲ ಕರೆಯ
ಹೊಸಲಿನೊಳು ಸುರಕನ್ಯೆ
ಹಣತೆಯಿದ ತೇಲಿಸಿಹ-
ಳೆನುವಂತೆ ಬಾಲಶಶಿ ತೇಲುತಿಹನು.

ಸುತ್ತ ಗಿರಿಗಳೆ ಭಿತ್ತಿ,
ಹೊತ್ತಿರುವ ಬಾಂದಳವೆ
ಏತ್ತರದ ಗುಮ್ಮಟವು, ಬಯಲೆ ನೆಲವು ;
ಅತ್ತ ನೀರವವನವೆ
ಮೊತ್ತ ಭಕ್ತರ — ಜೋಡ್ಯ ! —
ಚಿತ್ತಕೆಸೆವುದು ವಿಶ್ವದೇಗುಲದೊಲು.

ಮೊಳಗುತಿದೆ ಖಗವಾಡ್ಯ,
ಮಲರು ಕಂಪೊಗೆಯುತಿದೆ,
ಹೊಲದೊಳದೊ ಮಣಿದಿಹನು ಮುಸಲ ರೈತ.
ಕೊಳದೊಳಂಜಲಿ ಮುಗಿದು
ಕುಳಿತಿಹರು ಭೂಸುರರು,
ಎಲರು ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತಿದೆ: "ಅವ ಬರುತಿಹಂ!"

ಸಂಧ್ಯಾ

ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೀಗ
ಜೆನ್ನಿಗನು ಬರುತಿಹನು !
ನನ್ನಿ ಇದು, ಬಾ ನೀರ, ನುತಿಗೊಡುವ ಬಾ.
ಪಿನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಸಿಮಾಡೆ
ಮುನ್ನ ಮಂಗಳ ಮಾಡೆ
ಜೆನ್ನ ಅವ ಬರುತಿಹನು, ನುತಿಗೊಡುವ ಬಾ.

